

गूजरात विद्यापीठ ग्रंथालय

[गजराती क पीरानि विभाग]

अनुक्रमांक २३३३

वर्गिक

मो. ८८२१४५८ ५४५८

पुस्तकानु. नाम

विषय म ४५९२७ म

॥ सत्यनाम ॥

मेयावत रजपुत प्रकाश.

भायावंशी કયારે સુધરશે ?

દશ ગયા, વીશ ગયા, સો ગયા, હજાર ગયા, લાખ ગયા
ને સાથે ચાર યુગળી ગયા, પણ મારા ભાયાવંશી બાઈએ
હજુ પણ શુધરીઆ નથી તેનું કારણ શું ? દુબળા, ટીમલા,
કોરીઆ, ઢોઢીઆ, કોરયા, બીલો ને પારીઆ છત્યાદી
અઢારો વર્ષ શુધરી ગઈ પણ આપણા બંધુઓને શું પનોતી
બેઠી કે પોતાનો કયોએ શુધારો કરતાજ નથી !! કોઈ જજ
બન્યા, કોઈ બારીસ્ટર બન્યા, કોઈ વકીલ બન્યા, કોઈ શેઠ
બન્યા, કોઈ શાવકાર બન્યા, પણ હમારા બાઈઓ તો જેમના
તેમજ રહ્યા. અરે બંધુઓ ! આ શું જજબ ને અજબ છે.
મે કથી વિદ્યાતાએ આપણા કપાલમાં કલમ ઘોંચીકે તમે
તેવાને તેવાજ રહેજો, શું કોઈનો ધ્રાપ તો નથીને ? શું
પક્ષીનું કોપાયમાન થયા તો નથીને ? શું કોઈ મુંવાળી-
ગાની કડુવાતો લાગી નથીને ? ના, ના, તેવું કશું નથી,
પ્રખ્યા બાબતો આજ કે આપણી હાલલડી ચટોરી ઘઈ ગઈ
છે. સાહેબોની નોકરીમાં સારૂ સારૂ ખાવાનું પીવાનું ને
કડકડતા છુગડા પેહેરવાના મળે છે. સાથે મોજ શોખને હવા
ખાવા માથેરાન, મહાબળેશ્વર, દીક્ષી, આગ્રા, લખનૌ, લંડન, ને
પરલંકા જોવા મળે છે, ટુંકમાં આખા હૈંદુસ્થાન, તુર્કસ્થાન,
બહુથીસ્થાન, આફગાણીસ્થાન, ને દેવચોમે વિલાપત પણ

જોવા મળે છે, ત્યારે કહો ભાઈઓ એવો શુખવાસી ધંધો
 મુકીને બીજો ધંધો તે કેમ શુભે ? ભાઈઓ જરા દીર્ઘ દૃષ્ટીથી
 જુવો કે આ આપણી ચાલતી આવેલી રૂઢીમાં કયાં સુધી
 રઝલીશું. ને આપણા વંશ વારશોને રખડાવીશું. આપણી
 જ્ઞાતી જે હીન પ્રતીહીન હરીદ્રતાના ખાડામાં ડુબતી જાય છે
 તેને કાંઈ તોપના ગોલાથી બચાવી શકાય તેમ નથી.
 હરીદ્રતારૂપી દુઃખનની સાથે તો લડવાને સંપની તોપને
 પરમાર્થના ગોળા જોઈએ. આપણી ઉન્નતિ પરકોમથી
 થવાની નથી, પણ આપણી એક સંપીધી થવાની છે. આપણે
 મોટી મોટી ડંકાશ મારી શુધરવાના નથી પણ નાના નાના
 કામો કરી શરૂઆત કરવાની છે. માટે ભાઈઓ હજાર વાતની
 એક વાત છે કે, જેમ બને તેમ સંપ વધારી એક બીજાને
 અંરશ પરશ મદદ આપતા રીખવું. આપણે મોટી મોટી
 વાતો કરી કશો લાભ કાઢવાના નથી. જેમ કે, એક ગામમાં
 કોઈ ભાઈ રહેતો હતો તેની પાસે કોઈ જુત કઢાવશ
 આવ્યો, પેલો ભાઈ મંત્ર બોલવા લાગ્યો કે, ધરતી બાંધુ,
 આકાશ બાંધુ, પાતાળ બાંધુ, શેશનાગ બાંધુ, ચંદ્રેશ્વર બાંધુ,
 ને સુરજ બાંધુ, વિગેરે બોલી રહ્યો છે. તેવામાં તેની
 બાયડી પાણી ભરીને આવી ને દુરથી સાંભળે છે. વરસાદના
 દિવસો હતા, તેથી તેની જુપડી પણ ગળવા લાગી ને
 બચાઓ ટીંયાંવ મીયાંવ કરે છે, તવામાં આ જુત કઢવા
 બેસેલા પોતાના ધણીના મુખના મંત્ર સાંભળતાંજ બાઈનો
 મીઠાજ ઉખડી ગયો. લાગલું પાણીનું બેડું મુકીને પોતાના
 ધણીને બે લાત ઝાડી કાઢી. મુવા આકાશ બાંધે, ને પાતાળ
 બાંધે, પણ આ ટુટેલી જુપડી તો બંધાતી નથી. થીક છે
 તારી અઠસપર, એવું બોલી તે બાઈ પોતાના કામે લાગી.

આ દૃષ્ટાંત પરથી આપણને સમજવાનું છે કે આપણે મોટી મોટી વાતો કરીએ છીએ, પણ કાંઈ કરી બતાવવાની હીંમત કરતાજ નથી આ ઘણું અકસોસ કરવા જેવું છે.

આપણી પાસે પૈસા ક્યાં છે કે વિચા શીખા વેપાર કરીએ ?

હાં, ઠીક છે. પણ જે વગર પૈસે થાય છે તે પણ આપણાથી ક્યાં બને છે. ઇશ્વરે મનુષ્યને ઉત્તમ બુદ્ધિ આપી છે તેનો સદુપયોગથી આપણાથી કરી શકાતો નથી. જેમ કે આપણે તલાવોને કુવા ખોદાવી શકવાના નથી પણ કોઈ તર-શીયાને લોટો બરી પાણીતો પાઈ શકીશું, આપણે સદાવૃત્ત તો ચલાવી શકવાના નથી પણ બુખ્યાને ટુકડો રોટલો તો આપી શકીએ એમ તો છીએ, આપણે ધમાંદા હવાખાના ન ખોટી શકીએ પણ પટોસીને જરૂરના વખતે શુંક આડુ કે હલહર તો આપી શકીએ, આપણે ઇશીપીતાડ બનાવી નહીં શકીએ પણ કોઈ માંદાની સારવાર તો કરી શકીશું, આપણે સ્કૂલતો ખોટી શકવાના નથી પણ સ્કૂલમાં બચ્ચાઓને તો મોકલી શકીશું, આપણે મોટી મોટી બત્રા તો કરી નહીં શકીએ પણ પ્રાર્થના કરવા, મંદીરે જઈ શકીએ તેમ તો છીએ, આપણે આખા ગામનું અંધારૂં દુર કરી નહીં શકીએ પણ બીજાઓને અજવાણું પડે તેવી રીતે ઘર પાસે નાનો દીવો મુકી શકીએ તેમ તો છીએ, આપણે દુનીયા તો મુધારી ન શકીએ પણ આપણે પોતે તો શુધરી શકીએ તેમ તો છેએ, ભાઈઓ આવું આવું નાનું નાનું કાંઈખી બને તો

તે બહુએ છે. શુધારવાના ને પરમાર્થમાં લાગવા માટે આ પ્રથમ પગથીયું છે. બંધુવો જરા લાંબો વિચાર દોડાવો ને જીવો પારશીઓ ઇરાનથી કેટલા પૈશાને વિદ્યા લાવ્યા હતા, જીવો વોરાઓ કયી વિદ્યા ભણ્યા કે લક્ષાપતી બન્યા. જીવો મારવાડીઓ મારવાડથી કેટલી પુણ્ણ લાવ્યા કે સાવકાર બન્યા. જીવો કાફડ મારકીટના મુસલમાનો કેટલી વિદ્યા ભણ્યા છે, જીવો ચીઠી ગુડહાની કરતો બેસો, જીવો જરીપુરાણ કરતો મીચો, જીવો બુટલેશ કરતો, વોરો વિગેરે એવા ઘણા હાખલા બન્યા છે કે ચણાકુરમુરી વેચતા વેચતા ચીનના શાવકારો તેમજ વેપારી બની ગયા છે. જરા લાંબી નજર ફેરવીને જીવો કે આમા કેટલા પૈશાની જરૂર છે. બાઈઓ આપણા બાપદાદા વેઠ કરતા શીખ્યા ને આપણે નોકરી કરતા શીખ્યા, વેઠ ને નોકરી બને સરખીજ છે, બન્નેનો લાવાર્થ એકજ છે. પણ વિશેષતઃ એ થઈકે આપણે શારા શારા લુગડાં, ખમીશ, પાટલુન, બુટ, ઇસ્ટાકીન, ને કોઈ કોઈ તો આગલ વધીને ગ્લેસીયને, નેકટાઈ બાંધીને બાંગલા બની હાથમાં લાકડી લધને નહીં તે બાઈશીકલ પર બેસી બેંડ સ્ટાંડ પર ફરવા બાય છે. શાબાશ આટલો શુધારો તો આપણે કરીને એશકી બન્યા તો ખરા, પણ વિચારી જોતા નથી કે આ નાહકનો ખરચ વધારી ફરજના, ને કાપડીયાના ઘર ભરવા લાગ્યા. આપણી કયાં કમાઈ પર આ લખણુટ ખરચ કરીએ. બહાં શુધી આપણામાં તેવા શુષ્ક ન આવે ત્યાં શુધી આવા કપડાં પેરવામાં માનતો શું પણ અપમાન લઈશું. પરજાતી જોઈને હશે છે ને મસકરી કરે છે. આપણી કમાઈ તો કેટલી ને ખરચ તે કેટલો તેનો કાંઈ હીચાળ છે કે ? આપણી ન્યાતીમાં જે શરો

હાગ્યો તેનાં કાઢવાની હવા તેમજ કશો ઉપાય તો શુભરે
 નથી, ત્યારે આપણાં બધ્યાઓ પણ આજ શીખવાના. આપણે
 કમાયે થોડું ને ઉડાવીએ વધુ. તેની તપાસ તો રાખતા નથી,
 દુકંમાં આ બધી ચતરાઈ આપણીજ કેની. વહી કેટલાકે
 આમ બી કહે છે કે હુમોને કાંઈ શુધારનાર મલે નહી.
 હુમારી પાશે પૈશા નથી કે બધ્યાઓને શીખવીએ. હુમારી
 પાશે ભોજવાઈ નથી કે વેપારમાં પડીએ, એવા એવા સેંકટો
 બાહુના કાઢતા મે મારી નજરે દીઠા છે. વાચનાર, તમોને
 ખબર છે કે સુરતમાં બધરાવો જમરૂક, કેરી, જાંબુ, કમરક,
 હંતારા વેચવા બેસે છે. જો કરાંચી તમો ગયા હો તો ત્યાં
 પણ બધરા એજ વેપાર કરે છે. હવે બીચારી અબજા
 બતીને જો વેપાર કોણ શીખવે વાડું? આઠ આનાને
 શોહાનો બાર આના રૂપીઓ કરવા કોણ શીખવે? બાર
 આને મણુ જમરૂકના તે પૈશાના બે પડ્યા જો કોણ બતાવે?
 કાંઈ નહી "કામ કામને શીખવે" તે મીશાલે જ્યારે એક
 ચીજ કરવા પાછલ તમાડું ધક ધ્યાન લાગે ને તેના કાયદા
 સમજવામાં આવે ત્યારેજ એવા બાહુનાં કાઢતા અટકશે.
 ઉપર હજુ છે તેમાં શું જો વેચવાનો વેપાર આદમીએ
 નહીં કરી શકે કે? તમે કાફડ મારકીટમાં ગયા હો તો
 એજ વેપારમાં મોટા મોટા શેઠ શાવકાર બનેલા છે કે જેની
 વાડીઓને ધરબાર પણ એજ વેપારથી થયા છે. કેમ હજુ.
 સમજ્યા કે નહી? આપણી મોહોટાઈ કાંઈ મજબૂત મારવામાં
 નથી, પોતાનું સુખને બહું તો પશુઓ પણ બાણે છે પશુઓ
 આપણાં કરતા વધારે મજબૂત મારે છે, કીડાઓ પણ સાડું
 સાડું ખાવાનું મેળવે છે. પુતરાઓ ફેનશી ગાડીમાં બેસીને
 ફરે છે, ચકલા તથા હજુતરો આપણા કરતા વધારે વિવશ

લોગ લોગવે છે. જો એવી રીતે મોજ શોખ લોગવવાથી મો-
ટાઈ મળતી હોયતો આપણા કરતા બીજા પ્રાણીઓમાં વધુ
દેખાય છે. આપણે બી એવા સ્વાર્થમાં ફશાઈ રહીએ તો આપ-
ણામાંને પશુમાં ફેર શાનો ! માટે ભાઈઓ એક બીજાને
મદદ કરવામાં ને ભલું ચાહવામાં ઇશ્વરને રાજી કર્યા બરા-
બર છે. બંધુઓ, યાદ રાખો કે જહાંસુધી આપણામાં એક
સંપીનું બીજ રોપાશે નહીં ને એક બીજાનું ભલું ચાહવા
શીખીશું નહીં ત્યાંસુધી કશું પણ કરવાની શક્તિ આવનાર
નથી, એ નિશ્ચય માનજો. બીજું આપણે જહાંસુધી આ
સાહેબોની નોકરી નહી મુકીશું ત્યાં સુધી આપણી ઉન્નતિ
થઈ શકવાનીજ નથી. માટે ભાઈઓ મારા વચનપર વિચાર
કરીને બેઝૂપીઆનો ખુરદો ખીશામાં ઘાલીને એક લાંબો
ટુવાલ લઈને “જરી પુરાના જરી પુરાના” કરી ફેરી માર,
આઠ દશ દીવશ જરા ઠડણ લાગશે, પાંચ વખત જતા ફલ
મીઠાજ ઉગશે, બાદ વધુ વેપારની માહિતી થશે ને આગલ-
જતાં વધુ કાંઈ કરવાનું શુજ પડશે.

આપણે આગળ વધતા નથી તેનું કારણ શું હશે ?

મારી અસ્પષ્ટિ પ્રમાણે આપણને આગળ વધવામાં આ
નિચે લખેલા દશ વિવચનો બાધ દેખાય છે.

- ૧—વિધાનો અભાવ. ૨—વેપારની બીજ માહિતી.
- ૩—સાહેબોની નોકરીમાં મમ્મ્યા રહેવું. ૪—ડોંડ વગાડવી,
- ૫—કમેદીના કામે જવું. ૬—દરેક વખતે પીઠાંમાં બેસવું.
- ૭—અત જમાંતમાં દારૂ તાડી પીવો. ૮—ભક્ષાભક્ષનો
- વિચાર નથી. ૯—સાતીનો હાનીકારક દિવાજ. ૧૦—સાતી-

ના અગ્રેસરોમાં બંધન નથી. આ હશ વિષય એવા
હાનીકારક છે કે, જેથી આપણને આગલ વધવામાં અનેક
મુસકેલીઓ રહે છે. ત્યારે પ્રશ્ન એ ઉઠે છે કે આપણે
કરવું કેમ? આપણે કરવું તે એજ કે રફતે રફતે એ
બંધાને ત્યાગી કાઢી બીજે વેપાર લેવો. આપણે તો જુનું
મુકતા નથી ને નવું લેતા નથી. એ મીસાણે આપણા વડી-
લોના પગલે ચાલવા છઠ્ઠ માથા ફેાડી રહ્યાં છીએ. બાઈઓ
તે સમયાનુકુળ તેઓ વર્તી ગયા હવે. આપણે તેના પગલે
ચાલવામાં અનેક બાધ આવી ઉભો રહે છે. આ સમય એવો
છે કે, વિદ્યા દેવીએ પોતાનો પ્રકાશ સમગ્ર ભુમંડલપર
પ્રસારી દીધો છે, મનુષ્ય માત્ર પોતપોતાની ઉન્નતિ કરવા
મંડી પડ્યાં છે ત્યારે આપણે કાં નહીં આપણને અનુકુળ
પડતું લઈને પ્રતિકુળ પડતું મુકીએ. શું આપણે મનુષ્ય
નથી? શું આપણને દેશ અભીમાન નથી? જે ઉંચ જાતીએ
તમોને હીન દશામાં નાખ્યાં તેથી મનુષ્યોજ છે ને તમોથી
તેના તુલ્ય છે. ફરક આજ કે આપણા વડીલોએ આચરણ
અશુદ્ધ કરી નાખ્યાં હતા, તેનો કલંક આપણા શીર ચોંટયો
છે, તેને ભુસી નાખવાનો પ્રયત્ન કેમ નહીં કરીએ. જેટલો હુક
બીજાં ભોગવે તેટલો કાંઈ નહીં તમારો, તમારો દેશ નથી કે
શું? તમારો ગ્રામ નથી કે? તમારી ખેતીવાડી નથી કે શું?
દુકમાં જેટલો બીજાનો હુક તેટલો તમારો થવો જોઈએ.
પરમાત્માએ મનુષ્ય માત્રને એક સરખો હુક આપ્યો છે,
પણ આપણી બુદ્ધિની કોતાઈથી આપણે પોતેજ નીચ પડવી
લઈને બીજાને અપજશ આપીએ, એ બહુ આશ્ચર્યજનક છે.
જુવો એકજ હાખલો હયો. કે નોકરી કરવામાં આપણી
બુદ્ધિ કેટલી મંદ થાય છે કે, દુનીયામાં કેવળ ખાવા

પીવાજ બાણે. ઇશ્વરે આપણને નીર્માણ કીધા હોયો. અન્ય જ્ઞાતીઓ શું ખાતી પીતી નથી કે? આપણે તો તેમના કરતાં વધુ કમાઈએ છીએ, પણ અંદાજે કશાનો પણ રાખતા નથી, તેમજ તપાસતાથી નથી કે આમ થવાનું કારણ શું હશે. અભ્યુધી કાંઈ વીતી ગયું નથી માટે હવે કુંભકરણની નીદ્રામાંથી જાગત થાવો. બંધુઓ આગલી વખતમાં આપણાં બાપદાદા નોકરીમાં મબહ મારીતો મયા ને તેવા સાહેબો પણ ગયા. હવે તો સમય જલ્દાયો છે, વખત વહી ગયો છે. હવે તો માંચીના માકડ થઈ ઘરમાં રહેવાનો વખત નથી. કુવામાંના ડેડકા થઈ કુંવામાંના ડાંડાં કરવાનો વખત નથી. બુવો પારસીઓ પ્રથમ નોકરી કરતા હતા, હમણા તેમાંના કોઈ તમારી દૃષ્ટિગોચર થાઈકે? આ સમય એવો છે કે, મારે તેની તલવાર, શીખે તેની વિદ્યા, ને હરીઆનું પાણી લીએ તેના બાપનું. માટે બાઈઓ? જાગત થાવો, કમર કસો, પોતે શુધરી જ્ઞાતી રીવાજ શુધારો, એક બીજાને સહાયતા કરવા શીખો, જાતૃભાવ વધારો ને સર્વની ઉન્નતિમાં પોતાનું બહુ સમજો. રાજાઓ બધી જાતના કાયદા બાંધસે પણ રૈયતને સુખ ન લાગે તેવો કાયદો બાંધી ચકવાનાંજ નથી. માટે બાઈઓ આપણી ભુખ આપણીજ મેહેનતથી દુર થવાની છે. શું આ ભુખ મટાડવાં નફ્ટ નોકરી શીવાય બીજું કાંઈ કરી ચકવાના નથી કે? મે ઉપર કહ્યું છે તે ધ્યાનથી ફરી વાંચો આ પ્રશ્નનો ઉત્તર શહેજે મળ્યાં વગર રહેશે નહીં.

આપણે જ્ઞાતી રિવાજ ક્યારે સુધરે ?

જ્યારે આપણા માટે પીઠાંના મોઠાં બંધ થાય ત્યારે જેમ દેવના હરશન કરવાં હોંદુઓ નીત્ય મંદીરમાં જાય છે, તેમ આપણને તો તાડી માતાજીના હરશને હરરોજ કહો કે આખો દીવસ મંદીરમાં (પીઠાંમાં) જવું પડે છે. લગનલાડી, આહરણી, વીવાહ, જાતજમાંત, માતમયત, બલેબુડે, એ માતા વગર ચાલેજ નહીં. દેવ દેવી, માંતા ખત્રી, ભુતકકલ, જે આવે તે તાડી ને દારૂ માંગતાજ આવે. પરોણાં આવ્યા તો ચાલો પીઠાંમા, મિત્રો મળ્યા તો ચાલો પીઠાંમા, વેહવાઈ આવ્યા તો ચાલો પીઠાંમા, શનાન કરવું પીઠાંમા, શગર્ષ જોડવી પીઠાંમા, નાતરૂ કરવું પીઠાંમા, કપડાં લીધા તો પીઠાંમા, ને ફારમતી પણ પીઠાંમા, જ્યાં જઈએ ત્યાં પીઠાંને પીઠાં. ટુંકમાં સાડું યા માહું બન્ને કાર્ય આપણાં પીઠાંમાજ. બાલે ઇશ્વરે આપણને આજ્ઞા આપી કે પીઠાંવગર જો કશુંકે કર્યો તો નરકમાજ પડ્યો. બાઈઓ વિચાર તો કરો કે આપણાં બાલ બચ્ચાને વડ દીકરીની આ વ્યસનથી કેવી ખાના ખરાબી થઈ રહી છે, કે જેને આપણે સાથે રાખીને પીવાડવા શીખવીએ ને આગલ જતા તેના કેવા ખુરા ફલ થાખવા પડે તે ધણાઓને અનુભવ હશે. જરા પેટમાં પડી એટલે જોઈ લેવો, હું મોટો ને તું નાનો, તે ચડીઓ ને આ પડીઓ, આ શારી ને પેલી માંડી, એવા એવા અનેક ગપોડા ને નીંદા થાય છે કે જેની હદ નથી. આજ રિતથી આંપણી ઠમાંણીને સાથે ખુદિ પણ નહિ જાઈ થઈ છે, તેની બાન અબુન આપણને આવતી નથી. ત્યારે સવાલ એ ઉઠે છે કે, શું આ કદંગી રીત આપણામાંથી નીકલે તેમ નથી કે ?

હાં, છે પણ તે કરે કોણ ? કરનાર તો આપણે જ છીએ ત્યારે કાંઈ નહીં એ બદી વિશે વિચાર કરી આપણુ સર્વ એક સંપીલા બનીએ. આપણે સર્વ મળી પીઠાંમાં જવાનું બંધ કરીએ. બચરાં, આદમી, બચાઓ વિગેરે કોઈ પણ આપણી જ્ઞાતીનું માણસ પીઠામાં બેસી તાડી યા દારૂ પીએ નહીં. જો પીતા માલમ પડે તો જ્ઞાતે તેને બારી દાંડની શીક્ષા કરવી. જહાં સુધી પીઠાં આપણે સર્વનું બહું સમજી બંધ નહીં કરીશું ત્યાં સુધી આપણી કશીએ ઉન્નતિ યા ચઢતી થવાની નથી, એ નિશ્ચય માનવું. પ્રિય બંધુઓ પીઠાંથી આપણી કેટલી ફજેતી ને દુરદશા થઈ છે, આપણે આગલ વધતા નથી તેનો મુખ્ય પ્રયોજન મારી દુંદી બુદ્ધિ પ્રમાણે આજ છે. માટે હવે એ વિષે ખુબ વિચાર કરી મારી તારી છોડી આપણા વંશ વારેશોનો ભવીન્યંસુધારા ને જેમાં આપણું બહું ધાય તે કાર્ય કરો.

આપણે અસલ કોણ હતા ?

આપણે અસલ રજપુત હતા, જેને આપણે માયો કહીએ છીએ તે રજપુત હતો, જેને હાંસીમાં મેયાવત કહે છે. હવે એ મેયાવત નો અપભ્રંશ માયાવત થઈ ગયો છે. એ વિષે આપણે કોઈ છાંતહાસ આપી સૂઝીશું નહીં તેમજ શાસ્ત્રનો પણ પુરાવો મલવો કઠણ છે. કારણ કે તે વખતે વિદ્યા શુદ્ર જ્ઞાતીમાં કયાં હતી ને બ્રાહ્મણોએ કેમ છુપાવી રાખી એ જગ બહાર છે. જો આપણાં શાસ્ત્રથી પુરાવો આપીશું તો અન્યજ્ઞાતીઓ કયાં માનશે. તે તો એમજ કેહેશે કે હમારા શાસ્ત્રમાં કયાં એ વાત લખી નથી. ગરીબ નિરાશ્રીત ને

વહી શુદ્ર એની તે કાંઈ કીમત છે કે? એ બિચારા તો પશુ તુલ્ય, મારે એ વાતની હરકાર કોણ કરે? શુદ્ર આવતો હોય અને શાસ્ત્ર વંચાતુ હોય તો ચાલીશ કદમ દુરથી શાસ્ત્રબંધ કરી દેવું. એ શ્રુતીનો રક્ષોક શુદ્રના કાનમાં પડ્યો તો સીંચું ગરમ કરી તેના કાનમાં દેડવું વિગેરે કોઈ શાસ્ત્રમાં મારા વાંચવામાં આવ્યું છે. ઠીક ભાઈ ઠીક, હમો તો પશુથી બી ગયા ને સાથે બ્રાહ્મણનું રાજપણ ગયું ને ભીક્ષાવ્રતની પાળી આવી. ખેર કોઈ દીવસે શુદ્રની બી ચઢતી યવાની, આ ચઢી-ચક સદા ફરતું છે, જે ચઢે તે પડે, ને પડે તે ચઢે, જેનો સમુહ વધુ તે ફાંવે, હાલ તો બેસી પ્રાર્થના કરીએ છએ આગળ પરમાત્મા કરે તે ખરું. આ માયાની ઉત્પત્તિ વિષે મે ધણીએ તપાશ કીધી તેમજ હંત કયાઓબી ધણી સાંભળવામાં આવી, વળી એક પુસ્તક ક્ષત્રીઓની પ્રાચીન વશા-વળી નામનું નરસિંહપુરથી મંગાવ્યું જે ઘણા પ્રયાસથી મળી શક્યું એમા પણ એજ કહે છે કે આપણે અસલ રજપુત છએ. હવે પ્રશ્ન એ થાય છે કે, એ રજપુત હતો તો આવી અધમ હશામાં આવવાનો પ્રયોજન શું હતો? એનો ખુલાસો એ છે કે, જ્યારે પરશરામે પૃથ્વી નક્ષત્ર (ક્ષત્રી વગરની) કરવા માંડી તેમાંથી ત્રાસ પામીને તેવોએ નિચ વર્ણના તરીકે પોતાને ખપાવીને પોતાનો પ્રાણ બચાવ્યો હતો. ત્યારથી ચોકડો જાતી બની ગઈ છે, જે આજકિન મુઘી વિખ્યાત છે. છત્રી, હુવાર, મુતાર, મોથી, ધાંચી, વીગેરે અનેક જાતીઓ ઉત્પન્ન થઈ આવી છે ને પોતાનો પ્રાણ બચાવા આ યુક્તિ સર્વોએ લઈને કામે લાગી જુદી જુદી ન્યાતો બાંધીને રહેવા લાગ્યા. અધુરામાં પુરું કે વળી દુષ્કાળ પડ્યો, બાપડાઓને ખાવા મળે નહીં

ખેતી સુકાઈ ગઈ, ધંધો મળે નહી, માટે પોતાનો નીરવાહ કરવા માણસો જ્યાં ત્યાં તુટી પડ્યાં. એવો સમય માયો તેમજ તેનાં વંશોએ નાસીને આબુના પાઠ પાસે કોઈ અવીચલ ગ્રામ હતું ત્યાં આવી રહ્યા. ગામમાં રહેવાને મળ્યું નહી. કારણ કે બુખના સળભે લોકો, ધાડ, મારફાડ, હુટફાટ, વિગેરે અનેક ત્રાસ વરતાવા લાગ્યા. માટે ગાંમમાં રહેવાનો તેમજ કશોયે આશ્રો આપવાની કોઈની હીમત ચાલી નહીં. સત્તાધીકારીઓએ ગામ બહાર કાઢી મુક્યાં, હવે જાય કાઢાં, રાત પડી હતી, માટે ગાંમ બહાર જાહાં કચરો પુઝાનો ઢગલો જેને હીંદીમાં ઢર કહે છે ત્યાં વિશ્રાંતી કીધી ! દુઃખાળના શળભે પ્રાણીઓને ઘાસ ચારો મળે નહી, તેથી કરીને ટપોટપ મરવા લાગ્યા. જે ઢર એટલે ઢગલા પાસે પડેલા હતા, હવે આ બીચારા બુખના મારવા વ્યાકુળ થઈ તળમળતા હતા, અને પ્રાણ અંતની ધડીએ હતો, તેવે સમય આબક્ષણ કરવા શીવાય તેઓનો છુટકો હતોજ નહી. પ્રિય વાચનાર, બુખો શું નહી કરી શકે. ધર્મ કર્મને પુજા પાઠ એ સર્વ એક કોરે રહી જઈ. મરવું, મારવું કે રહેવું એ કાંઈ સમજાઈ નહી. આ જઠરાગ્નીનું એવું પ્રબળ છે કે બલાબલાને એને દુનીયાથી ઉખાડી નાખ્યાં, ત્યારે આ અજ્ઞ પ્રાણીઓની શી ગતી થઈ હશે તે પ્રશ્ન જણે. એ જગ્યા હવે ઓહરતો ભરાયું, પણ ગાંમમાં તો રહેવા મળે નહીં માટે ત્યાંજ બાંઠોનાં પાંદડા લાવીને કુપડી બાંધી રહેવા લાગ્યા. અદ્ય કાળમાં ત્યાં વાટો થઈ ગયો જેનું નામ “ઢરવારા” બહલે અપભ્રંશ થઈને “ઢડવાડો” થઈ ગયો, ને ત્યારથીજ આ વર્ણને એ નામ લાગુ પડ્યું છે. ગાંધીજી એ દુઃખમય સ્થિતિ શાંભળી અત્યારે આપણને

કંપારી છુટે છે ત્યારે જેને વીલું હશે તેની શું દયા થઈ હશે? તે પ્રભુ બલે. હાલ છપનીયાનો દુષ્કાળ આપણી સમક્ષ બન્યો હતો ત્યારે માળાપોએ પોતાના વાહાલા કરજ-
 ડોને વેચી નાખ્યા ને પેટ ભરવા બાત ન્યાત ને ધમ કર્મ,
 સોવ હવામાં ઉરાડી દીધું ને કેવો ત્રાસ વર્તાવ્યો છે તે આપ
 સર્વ સારી પેઠે બલે છે. જે વખત માયાને તેમજ તેના
 વંશોને લોગવવો પડ્યો તેનું વર્ણન આ ભુમથી કરવું
 અતિ દુરઘટ છે. બ્રાહ્મણોનો તરાશ, વેપાર ધંધો મલે નહી,
 ખેતી વાડી કાંઈ પણ નહીં. ત્યારે બીચારા જોદર ભરવાનું
 પોપણ તે ક્યાંથી લાવે. ચોર, છુટારાં, ગલા ફાંશુઓને બેશ-
 વાની જગ્યા મળે પણ આ લોકો તો કુતરાં, બીલાડાથી પણ
 તુચ્છ થયા. બીચારા ગાંભે ગાંભને શીમે શીમ રખડતાજ
 રહ્યાં. બ્યાં બય ત્યા "હડધુત" થઈ ગયા. લાચારીએ ત્યાંજ
 રહીને પોતાનો નીરવાહ કરવા લાગ્યા. જે પદ્ધતિ આજ સુધી
 ગાંમડામાં પ્રચલીત છે. પ્રિય બંધુવો, આ એક દુઃખમય
 સ્થિતિ કહો કે કરજના માયા કહો આ બુલ તો ધર્મજર્મ,
 પણ આપણે તો તેમાનું કશું કરતા નથી ને બીજાઓ કરતા
 સદાઈ શુભડાઈમા વિશેષ છેએ, ત્યારે હવે આ કાળી ટીલી
 આપણને શા માટે લાગવી જોઈએ એ કંઈ નહીં આપણે
 સર્વ મળી વિચાર કરી બુંદી નાંખવી જોઈએ. સાતીકર્મથી
 છે, નહીં કે જન્મથી, જેવું આપણું કર્મ તેવો આપણો ધર્મ.
 વશીષ્ઠ, વાલ્મીકિ, વ્યાસ, નાભાજી, માતાંજ વિગેરે ઋષિઓ
 કોણ હતા તે તમે બલે છો? પોતાના આપ બળે શુદ્ધ
 થઈને બ્રાહ્મણ બની ગયા છે, ને હાલ જેને હોંદુઓ પુજે
 છે. હવે વધુ ન લખતા તમે પોતેજ વિચાર કરી લેજો.
 ચોર, હવે હું સુદ બાળતપર પાછો આવું છું કે સાતીની

ઉત્પતિ ક્ષત્રીઓની પ્રાચીન વંશાવલીમાથી આ પ્રમાણે મળે છે. યદુવંશ, પુરરાઈવંશ, કુરુવંશ, મનુવંશ, સુર્યવંશ ઇત્યાદિ વંશોને તેના કાટા ધણા છે, જેનેથી આપણને કામ નથી. પણ પુસ્તકના અંતમાં (પૃષ્ઠ ૧૮ ને ૧૯) માં આ પ્રમાણે છે.

કવિસ્ત.

પાયો માન રાના હિન્દ શાહ તૈમૂર કૈસે ખાટી ઔ વધેલા મોર મરદાને સે, તૈમૂર ચંદેલા માન દીન્હો મહમ્મદ કમર ખુજ પમાર માનવર વસ્વાને સે, સુરચી સુલંચી માન દીન્હો અકબર શાહાજાદો ઔ ચુંદેલા શાહજહાં વાને સે. ઔર જનરેસ માન પાવત વાદશાહન સે, વાદશાહ પાવે માન માન કે ઘરાનેસે. ?

બ્રહ્મા ને ચાર ક્ષત્રી વેદી સે કાઢે, તાકી વિધિ પરિહાર તિન કે ૧૨ કુરી (ઘરાનાં; સમુહ.) (૧) ખાયા (૨) માહીલ (૩) આદી (૪) જગદેલે (૫) મોરેટિયે (૬) ગજકેસર (૭) સ્વદકેસર (૮) કાંકરા (૯) શુતહા (૧૦) કનવજિયા (૧૧) રેકવાર (૧૨) કલહંસ, યે ૧૨ કુરી પરિહારન સે હુઈ ॥

દસરે સોલંચી તિન સે ૧૬ કુરી હુઈ ॥

[૧] કટહારિયા, [૨] સ્વીચર, [૩] પુની, [૪] ખીચા, [૫] કચ્છોરિય, (૬) વઢહર, [૭] ઝિપરા, (૮) પૈસરા, (૯) ટાઠા, (૧૦) તપસ્વ, (૧૧) ટટિયા, (૧૨) વાલેસા, (૧૩) જઢવત, (૧૪) ઢોંઢાવત, (૧૫) સુરરચાહ, (૧૬) ઢહિયા, તિન કે પૈતીસ કુરી હુઈ,

[૧] ઝઝૈનિયા, (૨) ભુજપુરિયા, (૩) ગનવરિયા,
 (૪) કદમ, (૫) માનકો, (૬) ઢઢિયા, (૭)
 વકછાયા, (૮) વઢાઈત, (૯) વારેટેર, [૧૦] મેયાતી,
 (૧૧) નાઢિક, [૧૨] મૌરી, (૧૩) સૌદા, (૧૪)
 સાકલા, (૧૫) સૈર, (૧૬) સુમીરા, (૧૭) ઉમરા,
 (૧૮) સુમીરા, [૧૯] વિહિલ, [૨૦] મેયાવત,
 (૨૧) વલ્હાર, (૨૨) કાષ, ૨૩ ઉમતા, ૨૪ રૈહાર,
 ૨૫ સોહતિયા, ૨૬ હરેરા, ૨૭ ચૌવઢા, ૨૮ મુગરા, ૨૯
 કરકોટા, ૩૦ સાપલ, ૩૧ કાલપુસર, ૩૨ કલ્સોહા,
 ૩૩ કાહાલા, ૩૪ પોયા, ૩૫ ધંધેવા, યે પૈતીસ કુરી
 પવારન સે હુઈ ઝૌર ચૌહાનન સે ચૌધીસ કુરી ઝપર
 ઢિચી હૈ ॥

હુયે આ લખાણના ટેકાનાં પ્રમાણમાં આ નિચેની
 આરટીકલ જે આયં પ્રકાશના તા. ૩૦ મી જુન ૧૯૦૭ માં
 આવી છે તે નિચે પ્રમાણે જુવો:--

ઢેડઆાઢ અંત્યજ ન્યાતોની મૂલ સ્થિતિ તેમને
 સ્વધર્મ અને સ્વદેશના અભિમાની કરવા
 માટે ઉંચ વર્ણોએ તેમની સાથે વધારે
 સારી વર્તણુક શું નથી ચલાવવી
 જોઈતી ?

અંત્યજ વર્ણો બધીજ મુળધીજ અધમ છે. જોમ માનવું
 ધતિહાસ વિરૂઢ છે; તે તો બ્રષ્ટ યર્ષ છે. જુજરાનને અર્થ

ગમે તેવો હલકો ધંધો સ્વીકારવો પડવાથી અંત્યજતા આવે
 છે. ધંધો અને સંસ્કાર સુધરે તો તેઓ પાછા સારી સ્થિતિ
 માં આવે, જે અંત્યજો હાલમાં ગણાય છે. તેઓ માં મુળ તો
 ક્ષત્રિય તત્વ પણ હતું એમ જણાય છે. ક્ષત્રિય બહુ અધમ
 થઈ પડ્યા, એટલી કંઈથી પણ ગુજરાન ન ચાલવા લાગ્યું
 ત્યારે તેઓએ મેલું ઉઠાવવાનો, ચામડાં વગેરેનો ધંધો પણ
 સ્વીકાર્યો; કારણ કે મુળથી ક્ષત્રિયોને લડાઈના સંસ્કારોને
 લીધે એ બાબદની સુગ પણ ઓછી હતી. પણ ઢેઠાઓમા
 તો ક્ષત્રિય તત્વ વિશેષે કરીને બેવામાં આવે છે. તેઓની
 અટક આવડા, ચાસીયા, ચોહાણ, ચુડાસમા, ડાબી, દાદીયા,
 ગોહિલ, મકવાણા, પરમાર, રાઠોડ, સરવરીયા, સોલંકી, વાપે-
 લા, અને વાલા એવી હોય છે. ક્ષત્રિયોમાં જેઓ બહુ બ્રહ્મ
 અને બુદ્ધે મરતા થયલા, તેઓ એમાં ન દાખલ થયા હોય તો
 એવી અટકો પડવાનો સંભવ નહોતો. ઉતરતા વર્ગના ક્ષત્રિ-
 યોની થઈ પડેલી અધમદશાના આ ઇતિહાસે કિંવદંતીમાં
 પૌરાણિક સ્વરૂપ લીધું છે. તે એ કે તેઓ મુળ તો ક્ષત્રિય
 હતા, પરંતુ પરશુરામે પૃથ્વીનો નક્ષત્રી કરવા માંડેલી તેનાથી
 ત્રાસ પામીને તેઓએ અંત્યજ વર્ણના તરીકે પોતાને
 ખપાવીને પોતાનો પ્રાણ બચાવ્યો હતો. પરશુરામની કથામાં
 સત્ય એટલુંજ સુચવાય છે કે બાહ્યોએ ક્ષત્રીઓ ઉપર
 એટલો બુલમાટ કરેલો કે તેથી તે ક્ષત્રિયો બહુ દીન દશામાં
 આવી ગયલા. હજી પણ એ વર્ણમાં ક્ષત્રિય સ્વભાવ તદ્દન
 ગયો નથી. દક્ષિણમાં મહારા જે ગુજરાતના ઢેડાને મળતી
 આવતી ન્યાત છે તે ૧૮૫૭ ના બળવા સુધી ભરકરમાં દાખ-
 લ થતા, અને ૧૮૫૭ ના બળવામાં તેમની પલટણે સરકાર
 ની ઘણી વફાદારી ભરેલી સેવા કરેલી, પણ બીજી ભરકર

મહારાની પલટણ તેમની સાથે દુર પણ ચાલે તેની વિરુદ્ધ
 હોવાથી તે પલટણ છોડી નાંખવામાં આવી હતી. અને હવે
 તો લશ્કરમાં તેમને તુરી વગાડવાના અને એવાજ તદ્દન
 હુકા પ્રકારના કામમાં રાખવામાં આવે છે. બેજ વરસ ઉપર
 લશ્કરમાં તેમને ફરીથી રાખવા માટે મહારાજે નામદાર
 ગવર્નર લોર્ડ લેમીંગટનને પુણા ખાતે સંકટોની સહી સાથની
 અરજી પણ આપી હતી તેમની અનુકરણબુદ્ધિ પણ તીવ્ર
 છે, ને તેઓએ અંગ્રેજી પહેરવેય, અંગ્રેજી ભાષા વગેરેનું
 જાદીથી કરેલું શ્રદ્ધા, બતાવી આપે છે. પણાએ સારી કેલ-
 વણી લીધી છે અને રેલવે સરકારી દફતર તથા અંગ્રેજી
 બ્યાપારી પેદીમાં સારા જોખ્યા ધરાવે છે. ઢેડાઓના ગોર-
 જેવો ગાડુડા કેહેવાય છે. તેઓ તો લગભગ વાણીયા, બ્રાહ્મણ
 જેવી શુદ્ધ ભાષા બોલવાનો ફાંકો રાખે છે, બ્યારે તેમાંના
 ઘણાને તો સંસ્કૃત સ્લોકો તથા ભાગું તુટુ સંસ્કૃત આવડે
 છે. યુરોપીયન તથા પારસીઓને ત્યાં ધરમતું નોકરો તથા
 નોકરડીઓ તરીકે તેમની ચાલાકીને લીધેજ ઢેડાડેડી વધુ
 પસંદ કરવામાં આવે છે, તેમના કરતાં કોળીઓ જાતિ એ
 ચહતાં ગણાય છે. અને સ્પર્શ છે. છતાં બુદ્ધિમાં તેઓ
 ઢેડાઓ કરતા અત્યંત મંદ છે. અને ઉન્નતિને માટે ચહીયાતી
 કામનું અનુકરણ કરવાની જે વૃત્તિ એટલી બધી અનિવાય
 તેમાંસાથી કાચાં છે. સ્વરૂપ તથા બાંધામાં પણ કોળીઓ
 ઉતરે છે. છતાં તેઓનો ધંધો હલકો ન ગણવાથી તેઓ અતિ
 શુદ્ધ ગણાતા અટક્યા છે. અને તેથી દિવે સાથે તેમનો વધારે
 સંબંધ રહ્યો છે. જેથી કરીને તેમના આચાર વિચાર ઢેડાઓ
 કરતા બેશક ચહીયાતા છે. પણ એ બાબત ઢેડાઓ કેટલા
 વધારે પાવન થવાને, અતિશુદ્ધ મટી દિવજ નહીં તો પણ

શુદ્ધ થવાને પાત્ર છે તે બતાવી આપે છે. જો તેઓ થોડા હજાર હોતે અથવા બે હજાર હોતે તો તેઓ ઉપર મહેનત કરવાનું પ્રયોજન નહોતું. પણ તેઓ સંખ્યામાં તો ગુજરાતમાં લગભગ પ્રાકૃત્યો જેટલાં છે. (પ્રાકૃત્યો પાંચ લાખ જ્યારે ઢેડાઓ ૫ લાખ છે) અને વાણીયાઓ (તેઓ છ લાખ છે) થી પણ બહુ ઓછા નથી છતાં જાણે ગુજરાત, કચ્છ, કાઠીયાવાડ વાણીયા પ્રાકૃત્યોના આપનુંજ હોય, અને બીજા બધા કાટ-કચરો હોય તેમ તેમની કંઈ કીમત પણ કરવામાં આવતી નથી. જેમ વસ્તી વધારે અને તેના દરેક વર્ગને સ્વોન્નતી કરવાની સરળતા, અને સ્વતંત્રતા વધારે તેમ તેમાં વધારે રત્નો પેદા થવાનો સંભવ ગણિતની નજરથી પણ દેખાતો છે. એક વખત તો એવો હતો કે જ્યારે વસ્તીથી અંગ્રેજોને અતિ દુર રાખવામાં આવતા અને રસ્તે જતાં પણ તેમને માથે કપાળ લણી શાખરશી'ગડું' બાંધવું પડતું, તથા પીઠ પછાડી ફની ઝોળી લટકાવવી પડતી કે જેથી આગળ પાછળ જતા આવતા માણસો તેમને દુરથી ઝોળખીને અડકતા અટકે, અને વધુ સાવચેતી માટે બુમો મારતા જવાનું તે તો ઉપલક્ષ્ય! શું પ્રાકૃત્યોએ જે એલો ધર્મનો સાર! મી. ફારબસ "રાસમાળા" માં જણાવે છે કે ગુજરાતના વિક્રમ મહારાજ સિધ્ધરાજ જયસિંહના સમય સુધી આ સ્થિતિ હતી. યશસ્વી મહારાજએ સહશ્રલિંગનું મોટું તથાવ ખોદાવ્યું અને તે વખતના વહેમ પ્રમાણે તેના વાસ્તુ વખતે દેવીને તૃપ્ત કરવા મનુષ્યનું લોહી આપવાનો પ્રાકૃત્યોએ વિધિ બતાવ્યો. આશ્ચર્ય છે કે પ્રાકૃત્યોની દેવીને અસ્પર્શ્ય ઢેડાનું લોહી ઈષ્ટ થયું તેથી એક ઢેડાએ પોતાનો લોગ આપવા સ્વીકાર્યું. અને મરતાં મરતાં તેણે

એજ યાચના પોતાના સામ્રાટ પાસે કીધી કે “ હુમારી જાતિને શીંગડું તથા કુનો બારો બાંધેવો પડે છે માટે તે અપમાનમાંથી હુમને મુક્ત કરો ” સિધ્ધરાજે એ પ્રાર્થના સ્વીકારી અને ત્યારથી એ ઘોર અન્યાયનો લોપ થયો. ઢેડાઓ પણ પદોપકાર માટે ફેટલું કરે છે? આદ્યલો અને વણીકો એમને અસ્પર્શ્ય કહે છે પણ ગુજરાતને મુસલમાનોને સોંપનારા કરણના પ્રધાન માધવ તથા બંગાળ અંગ્રેજોને સોંપનારા અમીચંદ જેવા દેશદ્રોહીઓ તો તેમનીજ જાતમાંથી નીકળ્યા છે જ્યારે દેશ માટે ભોગ આપનારા તથા સ્વજાતિની ઉન્નતિ ચક્રાનારા તો ઢેડાઓમાંથીજ નીકળ્યા છે! વધારે નિહાળીય કોણ? વધારે પ્રસંશનીય અને વધારે દેશભક્ત કોણ? આદ્યલુ વૈયોના ઉચ્ચ સંસ્કાર દેશદ્રોહ કરતી વખતે ક્યાં ગયાં? માટે હવે હચ વણીઓ! તમારો કૃતિમ જાત્યભિમાન ત્યાગો સર્વને સરખા અધિકારી ગણો બધાની સાથે બળોમળો અને દેશની ડુબેડી નોકાને તરાવવામાં બધાના હાથના હલસેસા સ્વીકારો. તમારાજ હાથ પવિત્ર છે માટે તેજ હાથે તે તરી શકશે એવું મિથ્યાભિમાન છોડો!

આ સંસારમાં પ્રજા શરીર સમાન છે, અને આદ્યલુ સીરરૂપ, ક્ષત્રિય બાહુ, વૈશ્ય જંઘા તથા શૂદ્ર પગસમાન છે. દિવજો! યાદ રાખજો કે તે પગ વિના તમે ત્રણે વણી પાંગળા છો! શૂદ્ર અને અતિ શૂદ્ર એવા બે જમણા ડાબા પગને તમે હીન ધારીને કચડી નાખ્યા છે, તમે તેને તમારા શરીરથી જુદા પાડી નાખ્યા છે, અને અતિશૂદ્ર એવા પગને તો છેક શુંટલેથી કાપી નાખ્યા છે. તેથી તમારુંજ શરીર લંગડુ થયું છે. જો તેઓ બ્રહ્માચારને લીધે અસ્પર્શ્ય થયા તો

તમારો તેમને સુધારવાનો ધર્મ હતો. પણ તે કશુંએ ન કરવાથી તમારાથી હવે દુન્યાની બીજી પ્રજાઓ સાથેની સરતમાં જોડે પગે હરીફાઈ કરવી પડે છે. તેમાં તમે જ્યાં જાઓ છો ત્યાં ધાલજ ખાઓ છો ? તમારાથી કશુંએ વળી શકેજ ક્યાંથી ? તમારી ઝોઝો તમને ભારરૂપ તેને પણ શૂર કરી નાંખી. તમારા ભાઈબંધ વર્ણોને પણ રહ બાતલ કરીને તમારા ભારરૂપ કીધા. તમે તમારા અનેક અંગો આ પ્રમાણે છિન્નલિન્ન કીધાં અને માત્ર પેટ સમાધ્યું. સાદી દૃષ્ટિએ આ દયાનું કારણ હમે કહીએ છીએ તે પ્રજાથી કદપી શકાશે નહીં. પણ બારીક વિચાર કરતાં આપણાં પ્રાંતોની અધીગતિ આપણા લોકોએ ઉંચ નીચના વિચારથી જુદી જુદી કેમોને નકામી તથા દેશને ભારરૂપ કરી નાંખી તે પણ મુખ્ય છે એમ નિરપક્ષ રીતે વિચાર કીધાથી જણાઈ આવ્યા વિના રહેશે નહીં.

નામદાર ગાયકવાડ ઢેડા આદિ અતિશૂદ્રોની ઉન્નતિને માટે હવે કાંઈક પ્રયત્ન કરે છે. તે નામદારે તેમને માટે ખાસ સત્રી તથા મફત શાળાઓ રચાવી છે. ખાસ રહેઠાણર-શિષો રચાવી છે. અને અત્યાર સુધી તેમને કચેરીમાં જવાનો બાધ હતો તે પણ કાઢી નાંખ્યો છે. આથી પણ વડોદરાની પ્રજાની ધર્મની લાગણી દુઃખાઈ હતી. જે કે મુજથીજ અંમરેજી રાજ્યમાં જે છુટ તો હતી, જ્યારે સિદ્ધપુરના સિદ્ધરાજના સમયમાં તો ઢેડાથી રસ્તે પણ ચલાતું નહીં, ત્યારે હવે સિદ્ધરાજનીજ માદીએ આવનાર સર સચાજીરાવના સમયમાં કોઈક વીરલો અને વિચક્ષણ ઢેડા, તે નામદારની રહેઠાણરશીપ વડે બી. એ. થાય અને રાજ્યમાં આયાધીશ તથા રાવબાહાદુર થાય અને તેમને

હસ્તધુનન દવારા અડકવામાં પ્રાણલો. ઈજ્જત મનને એ સમય પણ કાંઠે આવી લાગ્યો છે! અંગરેજી રાજ્યમાં તો રાજ્ય તરફથી સંપૂર્ણ છુટ મળી છે. એ સ્વતંત્રતા ન ખમી શકતા કેઈક બળેલા અને અદેખાએ એવી કહેવત પણ જોડી કહાડી છે કે 'દેવ ગયા ડુંગરે, પીર ગયા મઠકે અને અંગરેજી રાજ્યમાં ઢેઠ મારે પકકે.' પરંતુ એ દેખીતું છે કે પ્રજાનો આતરીય વિરોધ હોય ત્યાં સરકારે કે રાજાએ આપેલી છુટ પણ કરી શકે નહીં. લોકોએજ સમજીને તે છુટ આપવી જોઈએ મુંબઈના માંસાહારી બાટી-ઓના હાતનું પાણી પીવાય છે, અને તેઓ શાક પણ ચુદ્દે ચઢાવી આપે છે તે ખવાય છે. પતેલી ઉતારવાનીજ બાકી છે. તેટલે મુધી તો આપણુ આવી લાગ્યા છીએ! ઢગ્યો પણ દ્રામમાં બાંહેજોડ બેસે છે, ઓડીસોમાં તેઓ જે "સાહેબ" તથા અર્ધા સાહેબ પાસીઓના સાક્ષણ તરીકે રસોઈ જમાડે છે તેઓને છુટથી અડકીએ છીએ, બદકે તેઓ આપણે તેમને બહુ અડકીયે તો આપણને માંસ સમજી પસંદ કરતા નથી. એટલી અદવેષ્ય રિયતિએ તો આપણે પહોંચી શક્યા છીએ, ત્યારે પછી શા માટે હજી અંત્યજ વર્ણોમાં જેઓ સહેજ સંસ્કારી થયા હોય તેમને વ્યવહાર ઉપરાંત સિંધાંતમાં પણ સ્વીકારવા નહીં. ખ્રીસ્તી મીશનરીઓ એમને પોતાના હાથમાં લેવા પણ કરે છે. આણંદમાં મોટી હોરપીટલો. છાપ-ખાનાં વગેરે સ્થાપ્યાં છે. તેમાં ખ્રીસ્તી ઢગ્યોજ નોકરચાત છે. રાજકર્તાના ધર્મમાં જવાથી એમને આપણી સાથે દીક્સોજ રહેશે નહીં અને તેથી આપણી રાજદ્વારી વિરોધી પણ ભવિષ્યમાં થવાનો ભય રહે છે. બંગાલમાં હીંદુ થયલા મુસ-લમાનો જે ભાગ હાલ ભજવે છે. તેવો ભવિષ્યમાં ઢગ્યો

ખ્રીસ્તી યદને લગ્નવે એ અસંભવિત નથી. જો હોંદુઓના મધાજ ઇતર ધર્મવાલા વિરોધિ થયા તો તેઓની ક્ષતેહનો સંભવજ કયાં ? રાજદ્રારી દ્રષ્ટિથીજ નહોં પણ ત્યાજ જે ઉંચામાં જીવે અને શુદ્ધમાં સુધ્ધ ધર્મ છે. તેજ દ્રષ્ટિથી પણ અંત્યજ વર્ણ સાથેના સંબંધ વધારે અતલગને કરવો અવશ્યક છે. તેમની જોડે લગ્ન સંબંધ કરવાની સુચના હમે કહેતા તેમજ તેમને રસોઈયા રાખવા પણ હમે કહેતા નથી. હમે માત્ર એટલુંજ કહીએ છીએ કે તેમનામાં જેઓ સુધડ હોય તેમને એક પાટલીએ બેસાડવા, તેમને આર્યધર્મ સીખવો તેમને બંધુ સમાન ગણીને આપણા મિત્ર બનાવવા તથા તેમને શિક્ષણ આપીને વધુ દેશોપયોગી કરવા, તેમાં કંઈ ધર્મનો ખાધ નથી. દ્વાન્સવાલ તથા દક્ષિણ અફ્રીકામાં અનેક રથજે હીંદીઓને અંગ્રેજો સાથે રહેવામાં બેસવા દેવામાં આવતા નથી. તેમજ રસ્તામાં સાથે ચાલવા દેવામાં આવતા નથી. તેની વિરૂધ્ધ આપણે માણસ માણસ વચ્ચે આવો ફરક રાખવા માટે દરસાલ કાંમેરામાં ખાસ કરાવે પસાર કરીએ છીએ. પણ આપણે પોતે પુરૂ અતિશૂદ્રાના સંબંધમાં જોગલો-આફ્રીકેન્ડરો કરતાં શું વધારે સારી ચાલ ચલણ ચલાવીએ છીએ ! કદાંચ તેથી પછી ખરાબી માટે જો આફ્રીકામાં આપણા બાઈઓની સ્થિતિ સુખાવી હોય તો તેના બચાવ તથા બહાના તરીકે આપણી પોતાની અંત્યજો સાથેની વાંધા ભરેલી વર્તણુક તરફ તે અંગરેજો આંગળી કરે છે, તે કરવાનો પ્રસંગજ કાઢી નાંખવો જોઈએ. જો આપણે એમ કરીશું તો ગુજરાતના ઉદ્યોગને અંત્યજો ઉત્તમ કામદારો તરીકે નવા કારખાનાઓ તથા નવી મીલોમાં ખપ આવી જવાથી અસાધારણ સરખતા થઈ

જશે. "સ્વદેશી" હીલચાલને તે જેવી તેવી ગતિ આપનારી બીના થઈ પડશે નહીં. ખરૂં 'સ્વદેશી' કામ તો 'વન્દેમાતરમ્' ના શુષ્ક પોકાર કરવા કરતાં અત્યંત સ્વદેશીઓ વિદેશી થતા બંધ છે તેમને અટકાવવાનું અને જેઓ વિદેશી થઈ ગયા હોય તેમને પાવન કરીને સ્વદેશી બનાવવાનું છે એમ હુમારી તો ક્યારનીએ ખાતરી થઈ છે.

હ્યો, કેમ સાંભળ્યું, આપણા વિષે ઉત્તમજ્ઞાતીનો અભીપ્રાય જીવો. વાચનાર, તને આથી ખાતરી થવી જોઈએ કે આપણે અસલ કોણ હતા. આપણામાં અજુન ક્ષત્રીત્વ રહેલું છે, તે ઉપરના લખાણથી પુરવાર થઈ છે. જે આપણા આચરણ સુધરીઆ તો તેજ ક્ષત્રી કેમ નહીં થઈશું? બલકે છયેજ છએ. આપણા વડીલાએ વિદ્યા નહીં લીધી તેમજ પોતાના વંશોને પણ રખડાવી માયાને એ બુલથી આપણે હીન દશામાં આવી પડ્યા, એ આપ સારી પેઠે જાણો. ત્યારે વધું ન લખતા આ અન્તિમ કાળમાં આગલ વધવાને પ્રયાસ અવશ્ય કરવો જોઈએ. ચેતો બાઈઓ ચેતો, કમર કસોને એક બીજને આશ્રય આપી સર્વનું શ્રેય કરવા મડો. હવેશ, ઇર્શા, છલ, કપટ, ત્યાગો. સર્વનું બધું તેમા પોતાનું બધું સમજી સંપીલાળનો ઇશ્વર સયાહકારક છે.

બેશક, હાલ આપણે બાઅવાન તો ખરા, કે આપણે માટે બલવાન માયો (ઇંગ્લેન્ડ સરકાર) આગ્યો છે, જેના સત્ક્રયમાં આપણે આટલું મુખને આરામ ભોગવીએ છએ. માયાએ આપણે માટે દેહ એમી પ્રાણ ત્યાગ કીધો છે, પણ આપણી હાલત તો જેવીને તેવીજ રહી છે. આપણી ઉન્નતિ આપણા બળેજ થવી જોઈએ બીજે શું કરી સકે. કોઈ શિખામણ આપે પણ ચાલવું તો તમારાજ હાથમાં છે, કોઈ કહે પણ

સાંભલવું તમારેજ છે, કોઇ બતાવે પણ લેવું તમારેજ હાથમાં છે, કોઇ સીખવે પણ સીખવું તમારેજ છે ટુંકમાં જે કાંઈ કરવું મુકવું આપણેજ કરવું જોઈએ. લોકજન બનાવી બીજાને ખવાડવાથી તમારી બુધ્ધિ મટે તેમ નથી. દુઃખ તમોને થયું ને બીજાને દવા પીએ તો મટી જવાનું કે ? ના, ના આપણા બલપર આપણે મુસતાફ રહીને ચઢતી આ પડતી બન્ને આપણેજ કરનાર છઈએ. જીવો, હાલ આ રાજ્યમાં આપણને શું કરી છે. વિદ્યા બણો, વેપાર કરો, હુન્નર સીખો, જજ બનો, બારીસ્ટર બનો, જે જોઈએ તે લેવો. પણ આપણા હીન ભાગ્ય છે કે આપણે તેમાનું કમુએ લેતા નથી, ઉત્કટ બીજાને દોષ આપવા નીકલીએ છએ. પ્રિય બંધુઓ, સમય હવે બદલાયો છે, હજીબી ચેતો ને પોતાની સાતી જે હીન દશામાં રહી છે તેને ઉગારો. સપીલા બનો એક બીજાને સહાયતા કરો, ને આપણામાં જેટલા ખોટા વહેમો છે તેમાજ દુષ્ટ રિવાજ છે તેને જડ મુલથી ઉખેડી કાઢો. શુદ્ધ વહેવાર ને શુદ્ધ આચરણ કરો, પરમાત્મા એવા પ્રાણીઓને સદા સહાયકારી છે, એ નીત્ય માનો. એકવાર આજલ વધવાનો ઉત્ત્ર પ્રયાસ કીધો તો બેશક સર્વ સારા વાના થવાનાજ. વિધ્યા વગર આપણે આંધલા તો છએ, પણ આપણા બચ્ચાઓને સીખાડવાનો પ્રયાસ કરો, અદ્ધ મલમા સોવ સારૂજ થસે. વિદ્યાથીજ અન્ય સાતીઓ આટલી આજલ વધી છે ને સુધારાની શીખરપર પોહાંચી છે માટે બાઈએ વિધ્યા વગર આપણે પણ તુલ્ય ગણાવાના. મારી અદ્ધ મતિપ્રમાણે આપણી ઉત્પત્તીનું મુલ જણાવ્યું છે. એ આમાન્યુન્ટા હોયે તો પુર્ણ કરી લેવું હેવી મારી સચિનય પ્રાર્થના છે.

આપણી જ્ઞાતીમાંથી કઈગો રીવાજ કાઢવાનો ઉપાય છે કે ?

હાં છે. જુવો અન્યવચો શું કરી રહી છે. તે ભોગનો જ્ઞાતી રિવાજ કાંઈ નહીં આપણે અનુકરણ કરીએ. હાખલો લેવો કે આપણા સુરતની પંચના બે પક્ષ કહેવાય છે, એક કાજીપરા છ પરા ને બીજા સગરામપરા છ પરા. એ બન્ને પક્ષો સાથે મહીને પાંચ માણસ કાજીપરાના ને પાંચ માણસ સગરામ પરાના મહીને પંચના કારભારીઓ નેમો અને તેમા બધા મોઢોલાની વેહેંચણી આ પ્રમાણે કરો:—

બારેપરાના નામો.

સગરામપરા છ પરા.
પટેલ—

પાંચ મુખીઓ—

- ૧ બંદરનો મોઢોલો.
- ૨ ભેરામખાનો વાડો.
- ૩ ચેર વાડો.
- ૪ ખંડેરાનુ પડ.
- ૫ ચોકનો મોઢોલો.
- ૬ મકઈ ભાગલ.
- ૭ પંજવો.
- ૮ ખાડીનો મોઢોલો.
- ૯ જુટલેર મોઢોલો.
- ૧૦ ડાઘ દલીઈ.
- ૧૧ સગરામપડ.

કાજીપરા છ પરા.
પટેલ—

પાંચ મુખીઓ—

- ૧ ભાગા તલાવ.
- ૨ જુતીઆ બરજ.
- ૩ ગારતી પડ.
- ૪ હરીપડ.
- ૫ અખાડનો મોઢોલો.
- ૬ કોટડા.
- ૭ કાજીપડ.
- ૮ રામપડ.
- ૯ નાનુ કાજીપડ.
- ૧૦ ચડીયા કુઇ.
- ૧૧ અનુછડા.

બારેપરાના નામો.

સગરામપરા છ પરા.

પટેલ.

પાંચ મુખીઓ—

૧૨ ભાગલબાહાર.

૧૩ લાલવાડી.

૧૪ તલાવની પાર.

૧૫ સલાત પર.

૧૬ નાની લાલવાડી.

કાજીપરા છ પરા.

પટેલ.

પાંચ મુખીઓ—

૧૨ શુભામ કુલીઈ.

૧૩ દુકીનો મોહોલો.

૧૪ મહીના કાંકરા.

૧૫ સરાની ભાગલ.

૧૬ ચડીયા કુઈ

હવે આ છ છ પરાનો એક એક પટેલ સાથે પાંચ આ પરાના ને પાંચ તે પરાના મળી દસ માણસો આપો. એ દસ માણસો એવા બેઠકે કે દેશભક્ત, ધાર્મિક, વિદવાન, પ્રતિષ્ઠીત, વૃધ સજ્જનો, જેનામાં સારી સુધારણાનું દ્રઢ બલ હોય, એ હસેના નામ "પંચ સુધારકો" આપો. એમણી સાથે બન્ને પટેલો રહીને બાર માણસની કમીટી કરો, એ બારે મહીને જે કાંઈ પંચમાં ખામી યા કઠંગો રિવાજ હોઈ તેપર વિચાર કરીને તેને કાઢવાની યુક્તિ શોધીને પંચને દરસાવે. પંચે એજ બેવાનું કે આપણું સર્વનું હિત ને બલું છે યા નહીં. બાદ વધુમતે કાયદો પસાર કરીને નોંધ રાખવી.

દર વરસે એક દિવસ મુકરર કરી પંચવિશે શું શું સુધારા ને વધારા કીધા તે દરસાવવા. આટલું તો અવશ્ય કરવું પડશે, કે એ પંચકમીટી સાથે એક પંચનું સુધારા બાબત ફંદ હોવું બેઠકે. જેમાં ખરચ ખુટાની જે આવક આવે તે જમા રહે. એ વિષે એ "સુધારકો" નીયમ મહીને "પંચ સુધારક ફંદ" નામ આપસે. હવે આટલું કીધા બાદ એ બારે પરાના કેટલા બાણણો મુરતમાં વસે છે, તેની નોંધ લેવી ને બાણણો

ને નેમી દેવા. એ બ્રાહ્મણે શિવાય બાહ્યારના કોઈપણ બીજા બ્રાહ્મણ કામ કાજ કરે નહીં, તેનો નિયમ પણ કરી રાખવો. બ્રાહ્મણે વિષે પંચના કારભારોએએ ચાંપતી દેખરેખ રાખવી, કે ન્યાતવિરૂદ્ધ થએલા કોઈપણ બાઈનું કાર્ય પંચ કમીટીના હોકમ વગર થાય નહીં. એ વિષે પંચ કમીટી એ મુખ્ય વિચાર કરી કાયદો બનાવી બ્રાહ્મણોની સહી લઈ રાખવી. હવે સુરતના ગાંધી જેને ચોરાશી કહે છે તે ગામની પણ ગણતરી કરીને તેના પણ માણસોને, પટેલ મુકરર કરી લેવા. જાતીની વૃદ્ધિ માટે બહુ ધાર્મિક, બુદ્ધિમાન, વિદ્વાન, પુરૂષોની ધણી જરૂર છે. એ બુદ્ધિમાન પુરૂષોને જરૂરનું છે કે તેઓએ ખુબ વિચાર કરી નીચપક્ષપાતી અને સ્વાર્થ રહીત થઈને હમેશા જાતી ઉન્નતિ માટે સારી સારી રિતો શોધવી. દરેક ગુણવાન જનોમાથી એક એકને પસંદ કરી મુખી કરાવવો. આવી ચુકણી દર ત્રણ ત્રણ વર્ષે કે પાંચ પાંચ વર્ષે થવી જોઈએ. ત્યારેજ આપણી જાતીની ઉન્નતીની આશ્ચર્યતા થશે. આ મારી અદ્યપમતિ પ્રમાણે ચોજના છે. જો એક વાર એ પ્રમાણે કરીશું તો આગળ જતા આપણને વધું શીખવાનું મળશે, હું કાંઈ એમ નથી કહતો કે આજ રીત લેવી. પણ જેમ સર્વનું શ્રેય થાય તે પ્રમાણે નીયમ ધડી મુકરર કરવો.

આપણે શુદ્ધ મટિ દિન થયું કે ?

હાં, બેશક તમે દિન છો. તમારા આચરણ શુદ્ધ થયા, બક્ષાબક્ષમાં શુદ્ધતા રાખી, તો અસલ જે હતા તેના તેજ છે. આપણા પુર્વજો દરજના માયાં કહો કે દુઃખના માયાં

જે કાર્ય કીધું ને જેનો કલંક આપણને લાગ્યો છે તે કાર્ય આપણે કરતા તો નથીજ. ત્યારે કાંઈ નહીં આપણે દિજ બનીએ ? આપણે દિજોના કદાજ મશકરીના પાત્ર થઇશું પણ બંધુઓ જે ઉપર આપણો સિદ્ધાંત આપ્યો છે તે શું ખોટો છે ? આર્ય પ્રકાશ એક દિજોએ લખેલું પત્ર છે, તે પરથીજ ધ્યાન પુગાડો કે એ ઉત્તમ જ્ઞાતી આપણા માટે શું વિચાર ધરાવે છે. ધન્ય છે એ આર્ય ધર્મના અનુયાયીઓને કે કેાઇ પણ પક્ષ ન રાખતા જે સત્ય ને યથાર્થ હોય તે કહે છે, ને શુદ્ધને પણ પાવન કરી દિજ બનાવે છે ને હાલ કેટલાકે યયા પણ છે. વાચનાર, તમે જાણો છો કે, કેટલા મુસલમાનો પણ એ ધર્મમાં આવી પાવન થયા છે. આ આર્યવતમાં પક્ષાપક્ષીઓએ ને મતમતાંતરોએ દેશને હીનદશામાં ડુબાવી સ્વાર્થ સાધીઓ છે. તેને તોડવા આર્ય-સભા એક હુથીયાર સમાન થઇ છે. ધન્ય છે એવા પરોપકારી ને બીન સ્વાર્થી નરોને કે નીરપૃહી રહી સર્વનું બલ્લુ ધમ્મે ને દેશનું શ્રેય કરે. આપણે સોલંખી વંશના એક ફાટાના મેથાવત રજપુત છીએ. તો રજપુત કહેવાડવામાં શું બાધ છે ? વાચનાર, તમોને ખબર છે કે, મારી પણ મકવાણાની શાખ છે ને મારા છોકરાના લગન સમય વરઘોડે બેસે ત્યારે ખાંડુ બાંધવું પડે છે. એ શાથી તે તમે જાણો છો કે, રજપુત છીએ તેથીજ. તેમજ પટેલ બાણદાશ કેશવજીની પણ ચાશીઆ શાખ છે તે પણ રજપુતનીજ છે. આપણામાં શાખ વિરે ઘણા બાધઓ અનજાણ છે, માટે તેમણે એ વિરે પોતપોતાની શાખ ગોત્રની તપાસ કરવી એવી મારી તેમને વિનંતી છે.

પ્રિય બંધુઓ હુમોએ પરેલની પંચમલી હુમારા જ્ઞાતી રિવાજો શુધારીઆ છે. તે નિષ્પ્રમાણે આપ ભેટો ને હુમોએ

ઉપદ્રું નામ ધારણ કીધું છે. જે હવેથી મેયાવત રજપુત જ્ઞાતી કહેવાશે. જે ભાઈઓને એ બાબત પર કાંઈ સલાહ લેવી હોય તેણે હયાંના પટેલ બાણદાશ કેશવજી પર લખવાથી થટતી સલાહ મલશે. જે ભાઈઓની ખુશી આ ટોલામાં જુગવાની હોય, તેણે પટેલની સંમતિ લઈને ખુશીથી બેડાવું. તેમજ દેશાવરના કોઈ ભાઈને કોઈબી તરફનું કાર્ય કરવાની ઈચ્છા હોય તેણેબી હયાં આવીને સુખેથી કરી જવું. હમારી પંચ સુધારક કમીટી નિચે પ્રમાણે છે.

પંચ સુધારક કમીટી.

પટેલ બાણદાશ કેશવજી.

તથા

પંચના મુખ્ય સલાહકારો:—

પીતાંબરદાસ બુલાભાઈ.

લાલદાશ ભગવાનદાસ.

નાથાભાઈ મીડાદાસ.

બુધરદાસ નાનાભાઈ.

છીબાદાસ ચામજી.

પીતાંબરદાસ વાલજીભાઈ.

હીરાદાસ બાણદાસ.

મકનજી છીબાભાઈ.

પરચોતમદાસ મંગલદાસ.

ઝીણાંભાઈ કુંવરજી.

મેયાવત રજપુત જ્ઞાતી ઉન્નતિ ફંડ.

પ્રિય બંધુઓ, આપ જાણો છો કે દરેક વસ્તુ મેળવવા તેમજ તેને સંપાદન કરવા કંચને કાંચ સાધનની જરૂર હોય છે. આ સદ્દીમાં હાલ એવો નિયમ થઈ પડ્યો છે. કે જ્યાં જાવો ત્યાં પૈશાને પૈશાનોજ ખુમારો જોવામાં આવશે. આ સમય એવો આવ્યો છે, કે ધર્મના બદલે અધર્મ, પુન્યના બદલે પાપ, નેહીના બદલે બદી જોવામાં આવશે. જાહાં ધર્મનું નામ સાંભળું કે પોતીયા હીલા થયા. હાં, સગા શોહરા, મિત્ર બીરાદર, નાટક ચેટક, મૌજ મજાહ, મલી તો જોઈ લેવો પાંચના દશ ને દશના વીશ ખરચીયા, પણ ધર્મનું નામ શાંભલીડ તો સર્વ મીઠું વલી ગયું. આવ્યા ગયાનો ખર્ચ, જોડવા પેરવાનો ખર્ચ, ખાવા પીવાનો ખર્ચ, વિગેરે આપણે શેહેલાઈથી ને ખુશીથી કરીશું, પણ ધર્મનું કાર્ય આવ્યું કે કેટલું ફરીડ! કેટલાકો તો વલી એમ પણ કહે છે કે, ધર્મ ધર્મ શાનો ને ધર્મ કીધાથી શું થાય એ તો બધા ખાવાના ખોતરા છે. નાહકના બે પાંચ રૂપીયા આપીએ તેના કરતા ખાઈ પીને મજાહ મારીએ તો હુમારો છવ ખુશી ખુશી થાય શાખાશ ઠાઠા ને ચતુર તો આનુજ નામકેની! બાઈ રે જરા લાંબી નજર તો ફેરવીને જો, પારશી, મુસલમાન, એફુદી, હીંદુઓ, વિગેરે બીજા ન્યાતીને જુવો તો ખરા, એ લોકો કેટલો ધર્મને પુન્ય કરે છે. તેની એક પધના તુલ્ય આપણ થી બનેકે? પારશીઓ ધર્મ કરવામાં કેટલા આગળ છે તેમ સોવથી કેટલા સુખી છે. મુસલમાનો દશમે હીશે અલ્લાના નામપર આપે છે, તેથી જુવો કેટલા સુખી છે, જેમ જેણે ધર્મમાં કિત સમજીને સહાયતા આપી છે, તેમ તેઓ

અમરનામ કરી ગયા છે. પણ આપણે તો ખાવા પીવાને મજાદુ મારવામાંજ અમરનામ કાઢવાના. બંધુઓ ધર્મ એ શું ચીજ છે. એનો રહસ્ય આપણને કોઈએ સીખાડ્યોજ નથી. તેથીજ આપણને આગલ વધવામાં ને આપણી ચઢતી કરવામાં અનેક બાધ નડે છે. દુહરતનો કાયદો પણ એજ છે કે “ધર્મ જ્ય ને પાપે જોય” આપણે તો લેશો ને જોદશો તો પડશો, એથીજ નરીજ, બાવ્ય, ને કરમ, એવું નામ પણ પડ્યું છે. બંધુઓ આપણી જ્ઞાતી માટે ધર્મ દેહની ઘણી જરૂર છે. વાચનાર કાંઈ આ ધર્મમાં મદદ કરવાનું તમારેથી. બનશે કે? પૈશા વગર હુમારેથી આગલ ડગલું તો ભરાતું નથી માટે દેશાવર તેમજ દુયાંના જ્ઞાતી બંધુઓને સવિનય પ્રાર્થના છે કે, જેના હાથમાં આ પુસ્તક આવે, જેટલા વાચે, જેટલા સાંભલે, જેટલા જુવે તેવો દરેક જણે આ દેહમાં જોખામાં જોડો એક એક રૂપીઆ ભરવો, એ વધુ આપણે તો વધુ પુન્યના ભાગી બનશો. આ લખાણથી તમોને કહાવ્ય એવી શંકા થશે કે આ પુસ્તક આપીને હુમારી પાશે રૂપીઆ કહાડવાની બાજુ રચી છે. ના ના બાઈ એમ સમજવું બેહુદુ છે. આ પુસ્તક તો મદત મળે છે ને તેથી જ્ઞાતીના બંધુઓને શુભ માર્ગ પર લાવવાનો કાંઈ પ્રયત્ન કીધેલો એણે ને પેહે લેધી છેલે સુધી એજ એનો તાત્પર્ય જણાશે. હુમારો હેતુ તો જ્ઞાતીની કોઈથી પ્રકારે સેવા કરીને શુભ માર્ગ પર લાવવી છે ત્યારે તમે કેમ નહીં. હુમારો ભાગી બનો, હાલ આપરથી આપણે બેઈ સક્રીશું કે કેટલા બંધુઓ છાતી કોપી આ ધર્મના કામમાં આગલ પડે. હવે તમારી પ્રીતીને પ્રેમ આ કાર્યમાં ફેરવો છે તે જણાઈ આવશે ને તે પ્રશંગોપાત છપાવી પ્રસિદ્ધ પણ કરીશું. કે હુમારી જ્ઞાતીમાં આટલા ધર્મીયા વસે છે.

આ લખવાનો હેતુ એટલો છે કે સુરત, મુંબઈ, કરાચી, પુણા. અમદાવાદ, વરોડા, ભરૂચ વિગેરે દેશાવરોમાં જ્યાં જ્યાં આપણા ભાઈઓ વસે, તેઓએ આ કુંડમાં એક એક રૂપીઓ ભરી આપવો હોવાને હમારી જ્ઞાતીનું હીત હયડે ધરનારા કેટલા છે તે બાબતું છે. જેની ટીપ વીગતવારે કોઈ પ્રસંગપર બહોર કરીશું. આશા છે કે શું ગામડીઓ, કે શું સુરતી, કે શું ગુજરાતી, કે શું મુંબઈવાસી, કે શું પંજાબીઓ એ સર્વ એક જાડના કાંટા છે. માટે ભાઈઓ ગાદ નિદ્રામાંથી ઉઠા ને આ પુન્યના કાર્યમાં તુરત મદદ કરો. ઇશ્વર એનો બહલો આપ્યા વગર રહેશે નહીં. તથાસ્તુ.

નિચલા શરનામે પત્ર
વહેવાર/કરવું.
લાલભાઈ ભગવાનદાસ
પંચના ખબતચી
૭૦ પાદરીની ચા/ન
પરેલ.

લી૦ ભવદીય કૃપાકાંક્ષી
મકનજી કુબીર પેન્ટર.

કબીર પુસ્તકાલય.

આ ઉપલી નામની ભાઈજેરી હમારી પંચે ખુદી મુકી છે. તેએવા હેતુથી કે સર્વ મેથાવલ રજપુત ભાઈઓ એનો ઉપયોગ ફ્રી લીએ. આપ બાણો છે કે આ એક એવું સાધન છે કે જેનાથી લૌકિક અને પારલૌકિક ઉભયનું જ્ઞાન મળે એમાં સર્વ ધર્મોના તેમજ વહેવાર જ્ઞાન મેલવવાના પુસ્તકોની વજીજ જરૂર છે. હાલ એ પુસ્તકાલય પોતાની બાજી અવસ્થામાં છે માટે હમારી સર્વ જ્ઞાતીલા બંધુઓને વિનંતી

છે કે આ લાઈબ્રેરીમાં પુસ્તકોની ભેટ કરવા બનતો પ્રયાસ
લેશે તો આ પુસ્તકાલય ટુંક મુદતમાં પોતાના આપ બળપર
ઉભો થશે, હેવા ધણા ગૃહસ્થો છે કે જેની પાસે પ્રાચીન
અને અર્વાચીન પુસ્તકોનો સંગ્રહ રહે છે ને જેનો ઉપયોગ
યથાયોગ્ય થતો નથી. બંધુઓ આપણે આ જ્ઞાન ભંડાર
મેળવવા કંઈ નહીં પ્રયત્ન કરીએ ને આપણા બંધુઓને
લાભ આપીએ કે જેનેથી આપણ સર્વ ઉન્નતિના શીખરપર
ચઢીએ. જે ભાઈઓએ આ લાઈબ્રેરીને પુસ્તકો અથવા
બીજી કંઈ સહાયતા કરશે તેવા ભાઈઓના નામો રજીસ્ટર
બુકમાં નોંધી જાતીલા બંધુઓને વિદિત કરવામાં આવશે.
એની વ્યવસ્થા કરવા નીચે લખેલા પાંચ ભાઈઓની કમીટી
નેમી છે જેને કશીબી રીતની પુછપડછ કરવું હોય તો એ
અધિકારીઓને લખવે જણાયે.

પત્ર લખવાનું ઠેકાણું:—

કુબીર પુસ્તકાલય

પાઠરીની ચાલ

(મુંબઈ) પરેલ.

લાઈબ્રેરી મેનેજર કમીટી.

ગણેશદાસ દાહભાઈ.

હીરજીભાઈ રામજી.

બાહુભાઈ મંગલદાસ.

હીંબાભાઈ કુંવરજી.

ભગવાનદાસ કેશવજી.

આપણુ તડા બાંધીને શું બહુ થયું ?

બહુ તો કંઈજ નહીં. પણ દીન પ્રતિ દીન બુંડુજ થતુ
આશ્ચર્ય છે, જ્યાં જવો ત્યા તડાજ દેખાયો. જીવો મામમાં તડા,
શીમમાં તડા, પરામાં તડા, મોહોલામાં તડા, મુંબઈમાં તડા
ને પરેલમાં તડા. જ્યાં દશ બાર માણસો રહેતા હોય ત્યાં

તડાજ ભેઓ સુરતમાં એકબી મોહોલો વગર તડાનેા ભેવા-
 નેાજ નથી. ત્યારે આ એક અજબ જેવો બનાવ છે કે તડા
 બાંધી લાઈઓ શું કાંદા કાઢતા હશે ? અરે લાઈઓ તડા
 બાંધી કોઈએ જ્ઞાતીનું લલુ કીધું કે ? શું પોતાનું બી કાંઈ
 લલુ થયું કે ? બેશક, તડા બાંધી આપણુ ને આપણી ન્યાતીનું
 લલુ થતું હોય તો તે બાંધવામાં કશી હરકત નથી, તેમજ
 આગેવાની લેનારા લાઈઓ પણ પોતાનું કલ્યાણ કરતા હોય
 તો બેશક તડા બાંધેા. આપણે તડા બાંધી બાંધીને થાક્યા,
 પણ તેમાનું કશુંએ વળીઉં નથી, ઉલટી જ્ઞાતીની તેમજ
 પોતાની મસકરી કરાવી મુકી છે. તડામાં ને તડામાં ક'ઈ એક
 બીચારા મુનીશીપાલના ખરચે ઉપડી ગયા છે. ત્યારે લાઈઓ
 હજી સુધી કાંઈ નહી આપણી એ આદત મુકીને સર્વે એકત્ર
 થઈએ તડાથી આપણે કેટલા આગલ વધ્યા ? શું સુધારે ને
 વધારે કીધે ? શું જ્ઞાતીનું લલુ કરી પોતે લલા થયા ? તે
 માનું કાંઈજ દેખાતું નથી. વાચનાર. તમેને આમાનો કોઈ
 ફાયદો કોઈને પણ થયો હોય તો કહો. નારે લાઈ ફાયદો
 બાયદો કાંઈ નહી પણ ઉલટા માનના જગ્યે અપમાન લઈ
 બેઠા છે. આપણી પાછલી સ્થિતિ તપાસતા ત્યાંબી એજ
 દેખાઈ છે કે લોકો ધડાધડ તડા બાંધીને જ્ઞાતીની દશા
 ધુલમાં નાખી છે. જ્યા સંપજ રહે નહી ત્યાં જપ ક્યારે
 થવાનો જ્યારે જપજ નથી ત્યારે આપણે શાંતિમાં કેમ રહી
 શકીશું તડા બાંધનારે શું શું સુધારે ને વધારે કીધેા ઉલટી
 જ્ઞાતીને દુરદશામાં લાવીને પોતે પણ ખાડામાંજ રહ્યાં.
 લાઈ આ સર્વનું કારણ શું હશે ? તો તે એજ કે અવિદ્યા.
 અવિદ્યાવાળો શું નહી કરે તે તો જુવો. તેનું મુખ્ય મથકતો
 પીઠાંબાનું, ત્યા બેઠા તો પછી હાંક શીલેમાન ગાડી. તુરકી

તોપને ગરબ છાટના ગોળા છુટયાં હુવાઈ કીલાઓ ગળડાવી પાડયા. વાચનાર સમજ્યો કે આ બધી આપ બડાઈ ને વડાઈ શાનેથી તો કેવળ અક્કલથીજ દુશમનાઈ રાખી મારે. એ દુશમનાઈ તોડવાને વિદ્યાદેવીની સંગત, શત્યસંગનો મેલો, ને ભલા માણસની સહાયતાજ જોઈએ, ત્યારે આમા ભલુ શું અને ભુંડુ શું એ જણાઈ આવશે ત્યારેજ તડા બાંધ તા અટકશું. ભાઈઓ આ ભયંકર બદીને હજીખી તોડવાનો કાંઈ ઉપાય કરો, સર્વ સંપીલા બનો. એક ખીજને સહાયતા કરો આપણામાં બદીનું ખી રોપાયું છે. તેને કાઢી નાખો. આ ક્ષણભંગુર દુનીયામા શું લઈ જવાના છીએ. કાંઈ એવું કરો કે આપણા બાલબચ્ચાઓ પણ આપણા પગલે ચાલી સુખી થાઈ.

આપણા બ્રામ્હણોની કીયા શાસ્ત્રનુસાર છે, કે ?

હાં, ભાઈ ઘણીજ. જેવા જજમાન તેવા ગોર કેમ નહી વાર ? ભાઈ આપણા બ્રમ્હણોની કીયા એટલી શાસ્ત્રયુક્ત છે કે, મહારાજોના મંત્ર સાંભલી આપણા બાલેબાલ ઉભા થાઈ છે. જીવો એમણના ગાયત્રીમંત્ર. પેહલોજ એવો શબ્દ શંભળાવાનો કે “ ચાલોરે મહારાજો ગાઈ લણાવો ” હવે ગાયને લણાવો કે બલદને તેતો હરીખાવો જાણે. આપણે તો ઉઠ્યાને એક પૈ લીધી માહારાજ પાસે આવ્યા તો અષ્ટ પદ્મ ગોલમ પીંડયમ ભરડવા મંડ્યા. ચાલો સંચા કાઢો, એ સંચા મીલનાકે પરેલના કારખાનાના તેતો તેઓજ જાણે. આ ઉત્તરકિયાના મંત્રો વાચનાર તુ જાણે છે કે કીયા

શાસ્ત્રમાં છે તે તો તાડી માતા જાણે “ખાજે પીજે ને શરોવરની પારે બેસજો. તારા સગાવાહાલા ગાય લણાવે તે લેખે કરી માનજો” વાહુ ! આ મંત્ર સાંભળતાજ વાચનાર તારી કલી કલી ખીલી જવાની, ત્યારે પુર્વજો કેમ નહી પ્રસન્ન થઈને સરોવરની પારે બેસે કે ડુબકી મારે તે તો જ્યારે ત્યા જશુ ત્યારેજ ખખર પડવાની. પણ સખર, આપણા પંડ્યાજીબી બતાવશે તે ક્યારે તો એ પંડાજી પેઢેલા તાડીમાતાના સરોવરના કીનારે બેશે ત્યારેજ. હવે ભાઈ જરા લગ્નના મંત્ર સાંભળવા છે કે ? ત્યાં પણ હાથમાં તો ચોપડો પણ મુખાગ્રહ થઈલા મંત્રો ગોલમ પીડમ કરીને “બેડ, બેડ, બેડ,” “ઢય, ઢય, ઢય,” લાવે માહારાજ રૂ. ૨૫ થયા. વાહુ ! ભાઈ આ મંત્રોએ તો કમાલ કીધું. આપણને લવસાગરમાંથી તરવાને ને પુર્વજોને વૈકુંઠ મોકલવાને આ મંત્રોની ઘણી જરૂર છે. વાચનાર, જો તારી પાશે નહી હોય તો તુરત આપણા મહારાજ પાશે લઈને શીખી લે કે વૈકુંઠ તો નહી પણ નરકકુંડ તો જરૂર મળે એમા નવાઈ શી છે. વાહુ ! વાહુ ! મારા પ્રમ્હદેવો “હમે તેવા હમારા દેવો” એમા તમારી ચુક નથી. ચુક હમારી કે હમે તપાશીલું નહી. આ મારા બોલવાથી તમોને ઘુશો લાગવાનો ને ફફડવાના તો ખરા પણ જરા ધીરજથી વિચારો કે જજમાન ડુબ્યા તો માહારાજ ક્યાં તરવાના છે. તમો તો બધાને તારવાજ બેઠેલા છો ને બધાની સેવા પણ કરાવો છો. “ચંદ્રને પગે લાગ, સુર્યને પગે લાગ, ધરતીને પગે લાગ ને તાપી માતા નહી તો તાડી માતાને પગે લાગ” બધાને પગે તો લગાડો છો પણ આવી મેહનત માટે તમારી કંઈ કંઈ બુજતું નથી, એ કોને કહીએ વાડ ! હવે વધુ ન

લખતા એટલુંજ કહું છું કે, હે બ્રહ્મદેવો સમય હવે
 વિચિત્ર આવ્યો છે. કુંભકરણની નિદ્રા લેવાનો વખત નથી,
 તેથી ઉઠો જાગ્રત થાવો આસપાસ જુવો ને પોતાનું અવશ્ય
 કર્તવ્યકર્મ શોધો. ગાયત્રી મંત્ર, ઉત્તરક્રિયા, લગ્નક્રિયા
 વિગેરે ઉચ્ચ વર્ણો કેમ કરે છે, તેની પણ પુસ્તકો છપાઈ
 બાહ્યાર પડી છે. તમે વાચી લખી તો જાણો છો ને હાલ
 તેટલું બસ પણ છે. વધુ વાંચવાનો અભ્યાસ કીધો તો વધુ
 આગળ વધશો. આ લખાણુ દ્રેશભાવથી અથવા તમોને
 માહુ લગાડવાનો મારો બીલકુલ હેતુ નથી. ફક્ત તમે
 સુધરીને આગલ વધ્યા કે તમારી પાછલ પાછલ હુમે પણ
 ચાલવાના. હવે જુવો કે ઉત્તરક્રિયામાં ઢાચકા, દોરીયા, ને
 ચુંડાવોનો ખપતો તમોએ વધાર્યો તે શા માટે હશે ?
 હીંદુઓ એવી ક્રિયા તો કરતાજ નથી ત્યારે એનો કાંઈ
 રહસ્ય અને સખખ બતાવશો ? કદાચ એવું કહેશો કે બાપ
 દાદા કરતા આવ્યા તેમ હુમે કરીએ, તો સાંભળો, તમે
 જગતગુરુ કહેવાડવાનો દાવો કરો છો ને વહી સૃષ્ટિ ઉત્પન્ન
 પણ કરનાર તમેજ કહેવાડો છો ત્યારે તમેજ કાંઈ નહી
 કહી શકો ? તેથીજ બીજી જ્ઞાતીઓ તમોને હુશી મસકરી
 કરીને ગાડુડા કહે છે તેની નવાઈ શી છે. માટે હવે વિલંબ
 કરવામાં માલ નથી. જે જે કાંઈ તમારામાં ખામી તે
 શોધો ને તેને જડ મુલથી ઉખેડી કાઢો ને તમારા બચ્ચાઓ
 ને કેળવણીના મીઠા ફળ અખાડો ને શુધ આચરણુ શુધ
 ભક્ષ ને શુધ રેહેણી પર ચાલવાનો યત્ન કરો ત્યારેજ
 આપણું સુર્વનુ શ્રેય થશે એ નિશ્ચય માનો.

મેયાવત રજપુત જ્ઞાતીના કાયદાઓ.

પંચનો ઠરાવ.

આજ દિવશે પરેલના મંદીરમાં મુ'ખર્થ તેમજ પરેલની પંચ લેગી મળી હતી. પ્રયોજન એ કે આપણી જ્ઞાતીમાં જે અશુદ્ધ રિતીઓ પ્રચલીત છે, તેપર વિચાર કરવા. પંચે એ વિષે પુર્ણ વિચાર કરી જ્ઞાતીમાં જે સુધારાની આવશ્યકતા છે. તે નિચલા કાયદા બાંધી સર્વને દરશાવ્યા છે, ને તે પ્રમાણે ચાલવા ફરવાવ્યુ છે. હમે નિચે સહી કરનારા પ્રતિજ્ઞાપુર્વક કબુલ છઇએ કે નીચળા લિખિત કાયદા હમે સત્ય ધર્મ બાપદાદાના કોલથી પાળવા બંધાએ છએ, એમા કશી રિતનેા હીલો હરકત કરીએ નહી. યદિ હમે એ કાયદાથી ફરીએ તો હમારા બાપદાદાના કોલથી ફરીએ સહી તેમજ પંચના ગુનેગાર પણ ઠરીશું. હમે હમારી સહી આજ રોજે રાજ ખુશીથી કીધી છે. તે હમેને તથા હમારા વરવારશેને કબુલ મંજુર છે.

કલમ ૧. કંકોત્રી લેવા વિષે.

જે દિવશે કંકોત્રી લેવી હોય તે દિવશે બન્ને પક્ષોના ગૃહસ્થો તથા સ્ત્રીઓ સાથે મળી બ્રાહ્મણને ત્યાં જઈ ને લઈ આવવી. કંકોત્રી એક બીજા ને આપી ત્યાંથીજ છુટા પડી ઘરે જવું. એ દિવશે કશીખી રીતનું વ્યસન કરવો યા કરાવવો નહી. એ કાયદો તોડનારને વશીયત રૂ. ૨૫૦.) કરવામાં આવશે.

કલમ ૨. આદરણી વિષે.

આદરણી કરનાર બન્ને પક્ષોએ દિવસ મુકરર કરી મંદિરમાં બેસવું. પણ જો મંદિર જાહાં નહી હોય તો કોઈ મિત્ર અથવા સંબંધીની કોટડી એક દિવસ માટે લેવી, જે જગ્યામાં બન્ને તરફના મલીને બ્રાહ્મણ સાથે તેમજ પટેલને રાખી પાનગોળ ખાવું ને વિધીપ્રમાણે પશતાર બ્રાહ્મણ પાડશે. સાથે આવેલા માણસે તેમજ સગા સંબંધીઓને પાંચ પાંચ બતાશા આપવા, બાદ હુલી મલી ભેટીને પોત પોતાના ઘરે જવું. કશીખી રીતનો વ્યસન કોઈખી પક્ષે એક બીજાને કરાવવો યા કરવો નહી. આ કાયદો તોડનારને રૂ. ૫૧) વશીયત થશે.

કલમ ૩. ગણેશ પાટ વિષે.

ગણેશ પાટ બેશે તે દિવસે બ્રાહ્મણ આવી ગણેશની મુરતી બનાવી ઘટતી કીચા કરશે સ્ત્રીઓએ ગીત ગાઈ ગણેશને વધાવી પોત પોતાના ઘરે જતી વેલા પાંચ પાંચ બતાશા આપવા. વ્યસન જેવું કસુએ વાપરવું નહી. આ કાયદો તોડનાર ને રૂ. ૧૦૧,) વશીયત થશે.

કલમ ૪. લગન પ્રસંગપર ગીતગાવા વિષે.

લગનની કંકોત્રી લીધાબાદ ગીત ગાવા સ્ત્રીઓ આવે ત્યારે તેઓ પાસે ગીતગવાડી જતી વેલા શાકરીઆ ચણા અથવા

ખતાશાં આપવા. આમ દરેક વેલા ગીત ગાવા આવે ત્યારે કરવું આ કાયદો તોડનાર ને રૂ. ૧૦૧) વશીયત થશે.

કલમ ૫. માંડવના દિવસે મોશાળીઆ આવે તે વિષે.

લગન કરનાર ખન્ને પક્ષોએ મોશાળીયાં આવે ત્યારે મલ્લી લેટી લીધા બાદ, સારી જગ્યામા બેસાડી બીડી તમાંકુ પાન શોપારી આપવું. જો બને તો ચાઇ પાણી કરવી તે મરજીપર આધાર છે. પણ ઘરમાં તેમજ બહાર કશીબી રીતનેા વ્યસન કરવો ચા કરાવવો નહી. આ કાયદો તોડનારને રૂ. ૨૫) વશીયત થશે.

કલમ ૬. મોશાળુ લેઈ જનાર વિષે.

મોશાળુ લેઈ જનારે જ્ઞાતીના ગૃહસ્થો તેમજ સ્ત્રીઓને આમત્રણ આપી પોતાને ત્યાં બોલવવા. જ્યારે સર્વ એકત્ર થાય બાદ પાન, શોપારી, બીડી, તમાંકુ આપવો. માંડવે જતી વેલા સ્ત્રીઓએ રશીલા ગીત ગાતા જવું. સ્ત્રીપર અથવા કોઈ પણ જગ્યા વ્યસન કરવું નહી. આ કાયદો તોડનારને રૂ. ૨૫) વશીયત થશે.

કલમ ૭. ભારીયા વિષે.

ભારીયા લેઈ જનારે પોતાના ઇષ્ટ મિત્રો સગા સંબંધીઓને તેમજ જ્ઞાતીલાઓને તેડુ કરવું. બાદ સર્વ સાથે મલ્લી

નીચમસર કન્યાના માંડવે હાજર થવું. રસ્તાપર, વાડી, ઘરે
યા હરકોઈ જગ્યામા વ્યસન કરવો યા કરાવવો નહીં. આ
કાયદો તોડનારને રૂ. ૩૫૭ વશીયત થશે.

કલમ ૮. ખીચડી ખવાડવા વિષે.

પંચેઆ વિષે પુર્ણ વિચાર કરી હેવો ઠરાવ કીધો છે કે વર
તરફથી જેટલી બાધઓ એ ઉમેળ બાંધી હોય તેટલી, તથા
વરના મા-બાપ, મામો મામી, તેમજ જાનનીઓ, અઠવાણ
વરરાજો એટલાનેજ ધરધણી સવારના નવ ને દશની અંદર
યા પાણીને એક જાતનું શાક ને રોટલી કરી નાશતો કરાવવો.
વર તરફ લાગતાવલગતાઓ કોઈને પણ બોલાવવા નહીં
એવિષે વરના બાપે અથવા વડીલે કાલજી રાખવી, નહીં તો
જોખમદાર ઠરશે. ઉપલા માણસોમાંથી જેની ઇચ્છા નાસતો
કરવાની નહીં હોય તેની મરજી, પણ વર તથા અઠવાણને
જરૂર નાસતો કરવાવો. ઉપર કહુયાં મુજબ એ દિવસે કોઈએ
પણ કશી રીતનો વ્યસન કરવો તેમજ કરાવવો નહીં. આ
કાયદો તોડનારને રૂ. ૫૧૭ વશીયત કરવામાં આવશે.

કલમ ૯. ખીચડી બાદ જાનને ૫ ઠાંમાં લઈ જવું નહીં એ વિષે.

આજ રોજે પંચે એ રીવાજ તદ્દન કાઢી નાખ્યો છે. માટે
કોઈએ આ કાર્ય કરવું નહીં. જો કરશે તો રૂ. ૨૫૭ વશીય-
તના આપવા પડશે.

કલમ ૧૦ મેશાળીયાને વળાવવા વિષે.

મેશાળીઆં ને વળાવવાનાં દિવસે વર તથા કન્યા તરફનાઓએ પોતપોતાનાં સગા સંબંધીઓને ડાલભાત યા કાંઈ મીઠુ ભોજન કરાવી પાન સુપારી ખીડી તમાકુ આપી વિદાય કરવું. કાંઈ પણ રીતનું વ્યશન ઘરમાં યા બાહાર કરવું યા કરાવવું નહીં. આ કાયદો તોડનારને રૂ. ૨૫) વશીયત થશે.

કલમ ૧૧. દહાયા ખાવા છોકરાને બોલાવવા વિષે.

છોકરાને તેડવા એકજ માણસ મોકલવો તેમજ લઈ જતી વેળાએ પણ એકજ માણસ આવે. વધુ માણસ લેઈ જનારને રૂ. ૫૦) વશીયત થશે.

કલમ ૧૨. નીચલી બાબદોપર કશીખી રીતનો વ્યશન કરવો નહીં.

- ૧—આણા વાળવા જતી વખતે.
- ૨—આણાના દિવસે કન્યાને ત્યાં.
- ૩—બચ્ચાના નામરાશ પુછાવા બંધ ત્યારે.
- ૪—આણાના રૂપીઆ આપે તે દિવસે
- ૫—બર્ધરા બેશવા બર્ધ ત્યારે.
- ૬—મયતપર બર્ધરા લઈ બર્ધ ત્યારે.

૭—ખમ્પરા કોટ કરવા જાઈ ત્યારે.

૮—ભાતી ખવાડતી વેલા.

૯—છોકરા છોકરીને હોલી દીવાલીએ તેડવા આવે ત્યારે.

૧૦—માંડવ ખાંધે તે દિવશે.

૧૧—જાત જમાતે જવુ હોય ત્યારે.

૧૨—કોઈ પણ જાતનું સાતી રીવાજનું કાર્ય હોય ત્યારે આ દરેક કાયદો તોડનારને રૂ. ૧૦૥) વશીયત થશે.

કલમ ૧૩. સ્નાન કરવાનું પંચે બંધ કીધું છે.

કોઈ પણ ગૃહસ્થ અથવા બાઈને સ્નાન શુભક કરવું પડે તો તેણે પોતાના સગા વાહાલાને બોલાવી સ્નાન કરીને ઘરે વિદાય કરી દેવું. જોઈએ તો સાથે બેસી જમવું પણ બસન ખીલકુલ કરવું નહીં. આ કાયદો તોડનારને રૂ. ૧૦૥) વશીયત થશે.

કલમ ૧૪. વરતરફથી કન્યાને આપવા વિષે ના

કન્યાને સુનાની આશલી તોલા ૧૫ ની	...	રૂ. ૨૩)
મજાણસુત સુનાનું તોલો ૧૫ (પાનુ)	...	રૂ. ૬૫
વેરીકેને વીટલો	... ..	રૂ. ૫
પગની જોડી	... ..	રૂ. ૥૫
સાડી રૂ. ૬૫ થી તે રૂ. ૧૨૫ સુધીની...	...	રૂ. ૧૨૫

રૂ. ૪૨૥૫.

કલમ ૧૫. કન્યા તરફથી વરને આપવા વિષે.

રેશમનેા ડગલો શીવાણુ સુધા. ... રૂ. ૧૦૭
 વાસણ પાંચ તેમા આંઢો, ઘડો, લોટો, વાટકો ને
 થાલી મલી. ... રૂ. ૧૦૭
 વોટી સુનાની આશરે તોલા ૦૥૥ ... રૂ. ૧૮૥
 બે કાપડાને એક થેપાડુ એથી વધુનહી ... રા૥૥

રૂ. ૪૧૧.

આ બને કલમમાંથી (૧૪ ને ૧૫) એાછું કરવા માંગે તેની મરજી પણ એ બને કલમોથી વધુ કાંઈ પણ આપવું ચા લેવું નહીં. એવી પંચે સક્ત તાકીદ કીધી છે. આ ઉપલી બને કલમો તોડનારને હરેક કલમ હીઠ રૂ. ૫૧૭ વશીયત થશે.

કલમ ૧૬. દહીયા ખાવા વર આવે ત્યારે આપવા

દહીયા ખાવા વર આવે ત્યારે તેને રૂ. ૧૥૦ નો રેશમને રૂમાલ તથા રૂ. ૭૦ રોકડો હાતમાં આપવો. વધુ આપનારને રૂ. ૨૫૦ વશીયત થશે.

કલમ ૧૭. નાતરાની બેઠક વિષે.

કલમ બીજી પ્રમાણે બેઠક કરવું ને ત્યાંજ કાપડાનો રૂપીઆ તેજ દિવસે આપવો. વશીયત એજ કલમ પ્રમાણે.

કલમ ૧૮. નાતરૂં કરનાર ભાઈએ શું શું આપવું તે વિષે.

નાતરૂં કરનાર ભાઈએ પ્રથમ બ્રાહ્મણુ યા પોતાના સંબંધી માંથી જે બાઈ શાથે નાતરૂં કરવા માગે તેના સગા સોદરાથી રાજી ખુશીની મરજી પુછાવવીને ખાતરી કરી લેવી. જ્યારે નાતરૂં નક્કી થયું તો પટેલ તથા બ્રાહ્મણુ ને તેમજ કોઈ સારા પાંચ ભાઈઓને લઈને મંદીરમાં જવું એ વિષે આદરણીનીજે કલમમા જણાવેલું છે તે પ્રમાણે વર્તવું. નાતરૂં કરનાર ભાઈએ પાંચ જનસ આ પ્રમાણે આપવી—૧ ઝાંઝરા ૨. કંઠી ૩. દોદ્દા ૪. વીટલા. ૫ કાટો. આ પાંચ જનસ આપવી પણ આ પાંચના બદલામાં બીજી કોઈ પણ પાંચ જાતની બન્ને પક્ષોની રાજી ખુશીથી આપે તો પાંચની કશી હરકત નથી. પણ પાંચ થી વધુ આપવું નહીં. હવે નાતરૂં કરનારે રોકડા રૂ. ૨૫) આપવા તેમાંથી—

પાંચ સુધારા ફંડમાં.	...	...	...	રૂ. ૫
મંદીરમાં.	...	...	...	રૂ. ૧૫
પટેલનો.	...	...	...	રૂ. ૫

રૂ. ૭-૫

આ રૂપીયા. ૭) બાદ કરીને બાકીના રૂ. ૧૭-૫ રહે તે ઘર ધણીને આપવા જો ઘર ધણી આ રૂપીયા લેવા રાજી નહીં. હોય તો તેની મરજી. પણ ઉપલા રૂ. ૭-૫ તો જરૂર આપવા, આ કાયદો તોડનાર ને રૂ. ૫૧૫ વશીયત થશે.

કલમ ૧૯. નાતરૂં કરનાર બાઈ વિષે.

નાતરૂં કરનારે જે દિવશે નાતરૂં કરવા જાય ત્યારે સગા સોદરા મિત્રો વિગેરેને બોલાવીને પોતાના ઘર બેસાડી, પાન સુપારી, ખીડી તમાકુ, આપી જો બને તો કલગી કુલ આપી સાથે લઈ જવું. ઘરમાં યા બાહ્યાર કશીખી રીતે વ્યસન કરવું નહીં. એ કાયદો તોડનારને રૂ. ૫૧૭ વશીયત થશે.

કલમ ૨૦. નાતરૂં કરનાર બાઈ વિષે.

નાતરૂં કરનાર બાઈના સગા સ'બંધીઓએ નાતરાના દિવશે શાંભા વાલાઓ આવે ત્યારે પાનસુપારી, ખીડી તમાકુ, ને જો બને તો ચાઈ પાણી આપવો. વર તથા અઢવણુ એ બેજ જણાઓને ઘરમાં બોલાવી ડાલ લાત તથા કાંઈ મીઠું ભોજન કરાવવો, પણ કશી રીતનો વ્યસન કરવો યા કરાવવો નહીં. આ કાયદો તોડનારને રૂ. ૫૧૭ વશીયત થશે.

કલમ ૨૧. બચરાઓને પીઠાંમાં ન જવાવિષે.

પંચે આજ રોજે આ બાબદ પર ખુબ વિચાર કરી એવો ઠેરાવ કીધોછે કે આપણી જ્ઞાતીની કોઈ પણ બાઈઓ (યુવા અથવા વૃધ) પીઠાંમાં બેશી અથવા જાહેર રસ્તા પર બેશી કશી પણ રીતનો વ્યસન કરવો નહીં. એ વિષે શકત હોકમ કીધો છે કે જે બાઈ કોઈ પણ રીતના પીઠાંમાં પકડાશે, તેને રૂ. ૫૧૭ વશીયત કરવામાં આવશે. અને પકડીને સાબુત કરનારને રૂપીઆ પાંચ ધનામના પંચ આપશે.

કલમ ૨૨. મૃત્યુના દિવસે વ્યસન નહીં કરવાવિધે.

મૃત્યુને ભુમીદા યા અગ્ની સંસ્કાર કીધાબાદ, સ્નાન હાથ મોડું ધોયા પછી, ધર્મશાલામાંજ એસી ગ્રાહણે યથા વિધિ ક્રિયા કરવી. બાદ બીડી તમાકુ કરીને ઉઠી જવું ત્યાં કશીબી રીતનું વ્યસન કરવું નહીં. આ કાયદો તોડનારને રૂ. ૫૧૭ વશીયત થશે.

નોટ:—હાલ તુરત તો પંચે આટલા કાયદા પશાર કીધા છે. જેમ જેમ અનુકુલ પડતું જશે તેમ તેમ એમા વધ ઘટ કરવામા આવશે. જેને સીર જ્ઞાતી ઉત્તતિનો ભાર છે તેઓને ધર્મ છે કે આલતા રિવાજોનું તે હમેશા મનન કરે અને જરૂર જણાય તો તેમા યોગ્ય ફેરફાર પણ કરે જેમ સારી શુભંધી વાડીમાથી ચિંમડાયલા ફુલો ચુંટી કાડવા વગર કે નકામા રોપા કાઢી નાખ્યા વગર કે નિત્ય પાણી સિંચ્યા વગર ભયાનક વન ખતી જાય છે. તેમ જ્ઞાતી રિવાજમા પણ વખતો વખત ફેરફાર ન કરવામાં આવે તો લાભને બદલે હાનિ થાય છે. તથાસ્તુ.

આપણી જ્ઞાતીના બંધુઓએ આ નિયત્તા ૧૦
નીચમ અવશ્ય ગ્રહણ કરવા જોઈએ.

- ૧ જ્ઞાતી ઉન્નતિમાં તન મન ને ધનથી યથાશક્તિ સહાયતા આપીશ.
- ૨ જ્ઞાતી સેવા એજ મારા જીવનનો પ્રધાન ઉદ્દેશ માનીશ.
- ૩ જ્ઞાતી બલ્લાને માફ લલુ ગણીશ.
- ૪ નિરાધાર જ્ઞાતીબંધુને જનતી સહાયતા આપીશ.
- ૫ જ્ઞાતિ હીતનો કોઈ વિષય ગ્રહણ કરી તેપર મચ્છો રહીશ.
- ૬ જ્ઞાતીબંધુઓનો ઉત્તમ મિત્ર થઈને રહીશ.
- ૭ સુધ આચાર ને સત્ય વિચાર એ જ મારા પ્રધાન અંગ ગણીશ.
- ૮ સત્ય સંગમાં અને અસત્ય ત્યાગમાં સદા ઉદ્ધત રહીશ.
- ૯ ખોટા વહેમોને હાનીકારક રીવાજથી સદા દુર રહીશ.
- ૧૦ સર્વ સાથે બ્રાતૃભાવ અને સ્નેહીથી વર્તન કરીશ.

અન્તિમ નિવેદન.

પ્રિય બાપુશ્રી આ પુસ્તક અંચાલી તે ઇતિ સુધી
આપને મારા લખવાનો ઉદ્દેશ જણાઈ આવશે. કે-
શમાં મારેથી કદાજ કટાક્ષ શબ્દ યા આક્ષેપ થયે.
તેની દરશુજર કરશે. મારો હેતુ કોઈને અપ્રસન્ન

અથવા મતિ પ્રમાણે જે કાંઈ ખામી આપણામાં
તેપર પુર્ણ વિચાર કરી તેને સુધારવાનો ચત્ન
રચેા ઉચિત છે. જ્યાં સુધી એ ખામી જાણીને
સુધારીશું નહીં, ત્યાં સુધી અગલ વધતું અતિ દુરઘટ છે.
જે પુસ્તક લખ્યાથી આપને વિકૃત થશે. આ પુસ્તક લખ-
વામાં ઘણી ત્વરા થઈ છે. રાતના બન્ને કલાક બેસી અઠવાડી
યાની અંદર પુરું કરીને છાપવા નાખ્યું. ત્યાં પણ સમય
પુરતો ન મળવાથી કાંઈ ભુલ ચુક થઈ હશે તો સૂઝ પુરૂષ
શુદ્ધ કરી વાંચી લેવું. પ્રયોજન એ હોતો કે આપણી જ્ઞાતીના
કાયદાની જ્યાં ત્યાં માગણીથી આવેશમાં જેમ કાવ્યું તેમ
લખી-કાઢ્યું છે. આ પુસ્તકની જે હજાર પ્રતો મે કાઢી છે
તે તેનો કુલ ખર્ચ મે મારો પોતાનો આપીને જ્ઞાતી ઉન્નતિ
ફંડને એ પુસ્તકો ભેટ આપ્યા છે. તે એવા ઉદ્દેશથી કે જ્ઞાતી
ઉન્નતિના કાર્યમાં વાપરવું તેથી ફરીને એકવાર યાદ આપુ
છું કે, આ જ્ઞાતી ઉન્નતી ફંડમાં અહીંનાં તેજી દેશાલયનો
સર્વે ભાઈઓએ સહાયતા આપવી. એ ફંડનો ઉપયોગ
આપણી જ્ઞાતીના સુધારાઈ કરવામાં આવશે ને આજ પ્રમાણે
જાણીને સર્વ ભાઈઓની સેવામાં મોકલવામાં આવશે. જે પર
સર્વ મળી-નિચાર કરી કદાચ દિવાળીનો ત્યાગ ફરી મારી રિતી-
ઓનો મદન કરવો. જગદિશ્વર અતરયાથી પ્રભુપાસે પ્રાર્થના
કરી કે જેન દયાળુ હોય તે આ મતિલ પડેલી જ્ઞાતીને
કે આ હાથમાં લાવી તારી કુમાના કુમાપાત્ર કરી. તથાસ્તુ

પુસ્તક મળવાનું ઠેકાણું.

૨ પુસ્તકાલય ઠોાં બી. બી. રેલવાઈના
ખાનાની સામે પાંદરીની ચાલી—પરેલ.

મહંત શ્રી જીવણદાસજી અમીદાસજી લાલ દર...
પાસે રામપુરા—સુરત.

મહંત શ્રી મોહનદાસજી માનદાસજી ઠોાં ધી કાંટા
પાસે વીજળી મંદીરમાં—અમદાવાદ.

રા રા. ગણેશ રૂપા ઠોાં ધર્મ પ્રકાશ મંડળીના
મંદીરમાં—કુપ કરાચી.

